

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ
ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΖΑΓΟΡΑΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΚΑΖΙΝΟΠΟΥΛΟΥ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ ΚΟΥΤΣΟΥ
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

Αφιερωμένη στον Δημήτριο Μαργαρίτη και τη Δομηνίκη Γερογιάννη.....

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
-----------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ»

1.1	ΓΕΝΙΚΑ.....	8
1.2	ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ.....	8
1.3	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	9
1.4	ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ.....	10
1.5	ΜΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ.....	12
1.6	ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	13
1.7	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΦΑΚΕΛΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ.....	14
1.8	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ.....	15
1.9	ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ».....	15
1.10	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ.....	16
1.11	ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ.....	19
1.12	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ.....	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

2.1.	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ.....	21
2.1.1	ΒΑΣΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	21
2.1.2	ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ.....	25
2.2.	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	29
2.2.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	29
2.2.2	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	30
2.2.3	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.....	32

2.2.4	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	38
2.3.	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	39
2.3.1	Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΟ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	39
2.3.2	Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.....	41
2.3.3	ΔΥΝΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	42
2.4.	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	44
2.4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	44
2.4.2	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1	ΓΕΝΙΚΑ.....	48
3.2	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	53
3.2.1	ΗΛΙΚΙΑ.....	53
3.2.2	ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	54
3.2.3	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	56
3.3	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	57
3.3.1	ΜΕΓΕΘΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ.....	57
3.3.2	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	59
3.3.3	ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ.....	60
3.3.4	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ	62
3.3.5	ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	63
3.4	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	64
3.4.1	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ.....	64
3.4.2	ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	64
3.4.3	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΕ ΕΞΩΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.....	66
3.5	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ».....	66
3.5.1	ΕΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	66
3.5.2	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΙΜ ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	68
3.5.3	ΔΙΑΔΟΧΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ.....	68

3.5.4	ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ.....	69
3.5.5	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	69
3.5.6	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ.....	70
3.6	ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	71
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	75
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	78

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα βασικότερα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής γεωργίας είναι η γήρανση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές. Από το σύνολο των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων το 57% είναι ηλικίας άνω των 55 ετών, ενώ το 30% περίπου είναι ηλικίας άνω των 65 ετών.

Το δημογραφικό πρόβλημα είναι εντονότερο στις ορεινές, μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές, στις οποίες κατά τεκμήριο οι συνθήκες, λόγω των φυσικών μειονεκτημάτων και της απομόνωσης είναι δυσμενέστερες.

Η αναγκαιότητα της επένδυσης στη γεωργία έγινε αντιληπτή και επιχειρήθηκε αρκετά νωρίς στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρχικά με την πρόδρομη οδηγία 72/161/ΕΟΚ και μετά, με μια ακολουθία σχετικών κανονισμών και εθνικών νόμων (Καν. 797/85, Καν. 1760/87, Καν. 2328/91, Καν. 950/97, Καν. 1257/99 και Ν. 2520/97). (Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου Αγροτικής Οικονομίας, 2004)

Από το 1991 και μετά ξεκίνησε η εγκατάσταση των Νέων Αγροτών στην Ελλάδα με την δημιουργία του μέτρου 3.1 εφάπαξ πριμοδότησης πρώτης εγκατάστασης το οποίο στις μέρες μας φτάνει τις 20.000 Ευρώ και που είχε σαν στόχο να παρακινήσει τους νέους ανθρώπους να ασχοληθούν με τις γεωργικές δραστηριότητες.

Σκοπός του προγράμματος «Νέοι Αγρότες» είναι να συμβάλλει αφενός στην άμβλυση του ανωτέρω προβλήματος με την ενθάρρυνση της εισόδου νέων ανθρώπων στο επάγγελμα και αφετέρου στην καταπολέμηση της ανεργίας (www.minagric.gr, 05/07/2007).

Στην εργασία αυτή μελετάμε την εφαρμογή του Προγράμματος στο Νομό Μαγνησίας. Με δεδομένο ότι ο Νομός περιλαμβάνει ανομοιογενείς περιοχές, επιλέξαμε δύο οικισμούς του Νομού, το Στεφανοβίκειο και τη Ζαγορά, οι οποίοι διαφέρουν μεταξύ τους τόσο ως προς τη μορφολογία, όσο και ως προς τη δομή της γεωργίας. Το Στεφανοβίκειο βρίσκεται σε μια πεδινή περιοχή, ενώ η Ζαγορά σε μια ορεινή.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν δειγματοληπτικά από 15 αγρότες κάθε οικισμού οι οποίοι είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα Νέοι Αγρότες.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται ορισμένα σημαντικά στοιχεία και υποχρεώσεις, τα οποία χρειάζεται κάποιος νέος άνθρωπος να γνωρίζει για να εγγραφεί στο πρόγραμμα Νέοι Αγρότες. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται περιγραφή του Νομού Μαγνησίας καθώς και του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Τέλος στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των ερωτηματολογίων και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας στα οποία δόθηκαν οι απαντήσεις των Νέων Αγροτών, με πίνακες και διαγράμματα.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ»

1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το πρόγραμμα νέοι αγρότες αποβλέπει στην οικονομική ενίσχυση των νέων αγροτών για την ίδρυση και ανάπτυξη νέων αγροτικών εκμεταλλεύσεων βάση των εφαρμοσμένων νέων τεχνολογιών στον γεωργικό τομέα.

Το πρόγραμμα αυτό αφορά κράτη τα οποία υπάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα οποία πριμοδοτούνται ως προς την πρώτη εγκατάσταση. Τέλος ο βασικός στόχος των παρεχόμενων οικονομικών ενισχύσεων προς τους νέους αγρότες, αφορά στην δημιουργία κινήτρων προς εκδήλωση ενδιαφέροντος ώστε η τελική επιλογή να είναι επιτυχής. Πηγή του πρώτου κεφαλαίου είναι η ηλεκτρονική διεύθυνση www.minagric.gr, 20/06/2007.

1.2 ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

α) Η ανανέωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού. Δεδομένου ότι η ποιοτική και ποσοτική απόδοση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων είναι γνωστό ότι αφορά την διαχείριση και εκμετάλλευση αγροτών νεότερης ηλικίας, οι οποίοι λόγω της ηλικίας και της σχετικής μόρφωσής τους προσαρμόζονται ευκολότερα στις νέες τεχνολογίες καλλιεργειών των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

β) Η εγκατάσταση νέων ατόμων σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από πληθυσμιακή ύφεση και έντονα δημογραφικά προβλήματα, όπως είναι οι ορεινές περιοχές, οι μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας.

γ) Η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και των συνθηκών εργασίας των γεωργών και των οικογενειών τους.

Τα εν λόγω κίνητρα και κυρίως εκείνων της βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης και των συνθηκών εργασίας των αγροτών αποτελούν βασικούς παράγοντες και πόλους έλξεως για την εκδήλωση του απαιτούμενου ενδιαφέροντος για την απασχόλησή τους στον αγροτικό τομέα. Επίσης η οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών εκμεταλλεύσεων θα συμπαρασύρει και το ενδιαφέρον των οικογενειών τους.

δ) Η βελτίωση της λειτουργίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η καλή διαβίωση του ζωικού κεφαλαίου.

Αυτή η βελτίωση είναι φυσικό να συντελέσει και στην καλή διαβίωση και εκμετάλλευση των κατά περίπτωση δημιουργημένων παρά την γεωργική εκμετάλλευση και ζωικών εκμεταλλεύσεων για την συμπλήρωση και αύξηση των οικονομικών εσόδων.

ε) Η προστασία του περιβάλλοντος.

Οι σύγχρονες γεωργικές εκμεταλλεύσεις με τις νέες τεχνολογίες καλλιεργειών, αποβλέπουν και αποτρέπουν την μόλυνση του περιβάλλοντος, ώστε αυτοί οι ίδιοι οι αγρότες και οι οικογένειές τους να ζουν σ' ένα καθαρό και υγιεινό περιβάλλοντα χώρο.

1.3 ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ο υποψήφιος νέος αγρότης για να υποβάλλει τον φάκελο υποψηφιότητας θα πρέπει:

- 1) Να είναι Έλληνας υπήκοος ή υπήκοος κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 2) Να είναι ενήλικο άτομο με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και φερεγγυότητα σύμφωνα με τις διατάξεις του αστικού κώδικα και να μην έχει υπερβεί το 40^ο έτος της ηλικίας τους.
- 3) Να εγκαθίσταται για πρώτη φορά σε δική του γεωργική εκμετάλλευση και να αποκτά για πρώτη φορά την ιδιότητα του αρχηγού της. Ο όρος της πρώτης φοράς εκπληρώνεται εφόσον το χρονικό διάστημα που

μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας εγκατάστασης στη γεωργική εκμετάλλευση και της λήψης της απόφασης ένταξης δεν υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες.

- 4) Να είναι μόνιμος κάτοικος:
 - α. Ορεινού ή μειονεκτικού δημοτικού ή κοινοτικού διαμερίσματος και οικισμού.
 - β. Δημοτικού ή κοινοτικού διαμερίσματος κανονικής περιοχής με πληθυσμό έως 50.000 κατοίκους.
 - γ. Από το πρόγραμμα εξαιρείται ο νομός Αττικής πλην των περιοχών της τέως επαρχίας Τροιζηνίας και των νησιών Κύθηρα, Αντικύθηρα, Πόρος, Σπέτσες και Ύδρα.
- 5) Τέλος, να έχει τελειώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή να έχει απαλλαγεί νόμιμα από αυτές.

1.4 ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

- 1) Η γεωργική εκμετάλλευση του υποψηφίου θα πρέπει για να ενταχθεί στο πρόγραμμα ενισχύσεως, να καλύπτει τις παρακάτω προϋποθέσεις:
 - α) Να βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του τόπου διαμονής του.
 - β) Να έχει ελάχιστο μέγεθος απαιτήσεων σε εργασία τουλάχιστον μισή Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (1 ΜΑΕ = 1.750 ώρες απασχόλησης ανά έτος).
- 2) Τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης να είναι:
 - α) ιδιόκτητα,
 - β) μισθωμένα με 10ετές μισθωτήριο συμβόλαιο,
 - γ) ή συνδυασμός των παραπάνω.
 - δ) Ίσα ή μεγαλύτερα των 500 τ.μ. με εξαίρεση τα νησιά του Αιγαίου Πελάγους, εκτός των νησιών της Κρήτης και της Εύβοιας.
- 3) Εφόσον τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης προέρχονται από μίσθωση:

- α) αν ο ιδιοκτήτης είναι ενεργός γεωργός, θα πρέπει το εναπομένον σε αυτό τμήμα της εκμετάλλευσης να είναι βιώσιμο με βάση τα κριτήρια οικονομικής βιωσιμότητας και να τηρεί τις υποχρεώσεις του, εφόσον ενταχθεί σε μέτρα οικονομικής ενίσχυσης διαρθρωτικού χαρακτήρα,
 - β) αν ο ιδιοκτήτης δεν είναι γεωργός κατά κύριο επάγγελμα και είναι συγγενής μέχρι και δευτέρου βαθμού συγγενείας με τον υποψήφιο, θα πρέπει το τμήμα της εκμετάλλευσης που περιέρχεται στην αστική και φορολογική ευθύνη του υποψηφίου να πληρεί τα κριτήρια οικονομικής βιωσιμότητας τουλάχιστον της εν δυνάμει βιώσιμης γεωργικής εκμετάλλευσης, είτε ως αυτοτελής εκμετάλλευσης, είτε ως συμπλήρωμα της υπάρχουσας στην κατοχή του υποψηφίου. Κατ' εξαίρεση στα μικρά νησιά μέχρι 3.100 κατοίκων, η εκμετάλλευση αυτή θα πρέπει να πληρεί τουλάχιστον τα κριτήρια της φθίνουσας γεωργικής εκμετάλλευσης με δυνατότητα ανάκαμψης.
 - γ) Τα παραπάνω δεν ισχύουν στην περίπτωση μεταβίβασης ολόκληρης της οικογενειακής εκμετάλλευσης του ιδιοκτήτη στον υποψήφιο και δεν γίνονται αποδεκτές μισθώσεις από παιδί σε γονείς.
- 4) Οι εξ' αδιαιρέτου γίνονται αποδεκτές στο πρόγραμμα στις ακόλουθες περιπτώσεις:**
- α) εάν ο υποψήφιος είναι ο ίδιος ο συνιδιοκτήτης με τρίτους θα πρέπει να μισθώσει με 10ετές μισθωτήριο συμβόλαιο το μη ανήκον σε αυτόν εξ' αδιαιρέτου ποσοστό απ' όλους τους εξ' αδιαιρέτου συνιδιοκτήτες ή να του παραχωρηθεί για 10 χρόνια νόμιμα η χρήση του εξ' αδιαιρέτου ποσοστού,
 - β) εάν ο υποψήφιος δεν είναι συνιδιοκτήτης, αλλά μισθωτής του αγροτεμαχίου της έκτασης, θα πρέπει να μισθώσει το σύνολο του αγροτεμαχίου ή της έκτασης απ' όλους τους εξ' αδιαιρέτου συμβαλλόμενους συνιδιοκτήτες, με 10ετές συμβόλαιο ή να του

παραχωρηθούν νόμιμα για 10ετή χρήση όλα τα εξ' αδιαιρέτου ποσοστά.

- 5) Το ζωικό κεφάλαιο της εκμετάλλευσης. Όλες οι διαδικασίες μεταβίβασης του ζωικού κεφαλαίου θα πρέπει να θεωρούνται (βεβαία χρονολογία, το αληθές του περιεχομένου, γνήσιο υπογραφής) από τα τμήμα ζωικής παραγωγής των διευθύνσεων Αγροτικής Ανάπτυξης. Η μελισσοκομία για να γίνει αποδεκτή θα πρέπει να συνοδεύεται και από αντίστοιχα παραστατικά (αντίγραφο μελισσοκομικού βιβλιαρίου, αποδείξεις αγοράς κλπ.) και η έδρα της μελισσοκομικής εκμετάλλευσης να βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή της μόνιμης κατοικίας.

1.5 ΜΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ

Δεν είναι επιλέξιμοι ως υποψήφιοι νέοι αγρότες για την ένταξη στο καθεστώς και δεν γίνεται να κριθούν δικαιούχοι ενίσχυσης οι παρακάτω:

- τα νομικά πρόσωπα,
- όσοι δεν έχουν την ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- όσοι δεν αποδέχονται την διασταύρωση των δηλούμενων στοιχείων με τα επίσημα στοιχεία του κράτους ή των λοιπών Δημόσιων Υπηρεσιών,
- οι μόνιμοι ή με σύμβαση υπάλληλοι του δημοσίου, στρατιωτικοί, ιδιωτικοί υπάλληλοι, βουλευτές, ελεύθεροι επαγγελματίες, εργολάβοι, βιοτέχνες, εποχιακοί υπάλληλοι και οι υπάλληλοι ορισμένου χρόνου εξετάζονται ανά περίπτωση,
- όσοι λαμβάνουν επιδόματα αναπηρίας,
- όσοι έχουν συνολικό οικογενειακό εισόδημα πάνω από το 150% του εισοδήματος αναφοράς (= 15.000 €),
- όσοι εκ των οποίων ο/η σύζυγος είναι είτε κατά κύρια απασχόληση γεωργός, είτε είναι αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης την οποία λειτουργούσε, είτε λάμβανε ενισχύσεις που χορηγούνται σε αρχηγούς γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά τα προηγούμενα έτη,

- οι άμεσοι συνταξιοδοτούμενοι από οποιοδήποτε ταμείο του εσωτερικού ή του εξωτερικού,
- οι μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές για το διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών και την κτήση του τίτλου σπουδών,
- όσοι δεν έχουν εκπληρώσει την στρατιωτική τους υποχρέωση ή δεν έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτή,
- όσοι εκτίουν ποινές φυλάκισης ή εκκρεμεί εις βάρος τους δίωξη για καλλιέργεια, κατοχή, εμπορία, ναρκωτικών ουσιών, ζωοκλοπή, καταστροφή του περιβάλλοντος και απάτη σε βάρος του δημοσίου ή δεν έχει παρέλθει πενταετία από την έκταση της οποιασδήποτε ποινής για τα αδικήματα αυτά.

1.6 ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων γίνεται δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή φακέλων υποψηφιότητας για την ένταξη στο πρόγραμμα «Βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού».

Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει:

- τον καθορισμό των περιόδων έγκρισης του έτους,
- την υπηρεσία υποβολής των φακέλων υποψηφιότητας κατά περίοδο,
- τους όρους και τις προϋποθέσεις ένταξης,
- τα κριτήρια επιλογής,
- την διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα που πρέπει να τηρηθεί,
- τις υπηρεσίες και τους φορείς, από τους οποίους θα μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να προμηθευτούν το έντυπο υλικό και να λάβουν τις απαραίτητες πληροφορίες,
- το όριο των πιστώσεων κατά περιφέρεια και περίοδο έγκρισης εντός του οποίου θα μπορούν να χορηγηθούν εγκρίσεις ένταξης νέων γεωργών.

Η παραπάνω απόφαση κοινοποιείται στις περιφέρειες και τις Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Οι τελευταίες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να την δημοσιοποιήσουν στα Μ.Μ.Ε., στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στις ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών, στους αγροτικούς συνεταιρισμούς και σε λοιπούς φορείς της περιοχής ευθύνης τους, που μπορούν να συμβάλλουν στην ευρύτερη δυνατή ενημέρωση του πληθυσμού και όλων των δυνητικών δικαιούχων, χωρίς διακρίσεις.

1.7 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΦΑΚΕΛΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ

Οι ενδιαφερόμενοι, αφού λάβουν γνώση της προκήρυξης και εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις και επιθυμούν να ενταχθούν στο καθεστώς, θα πρέπει να υποβάλλουν φάκελο υποψηφιότητας εντός των προθεσμιών που θα προβλέπονται κάθε φορά στην απόφαση δημοσιοποίησης του προγράμματος, ο οποίος θα περιέχει:

- α) αίτηση συμμετοχής,
- β) σχέδιο δράσης,
- γ) τα παραρτήματα του φακέλου υποψηφιότητας, όπου αναφέρεται η υφιστάμενη και η μελλοντική κατάσταση της γεωργικής εκμετάλλευσης,
- δ) το παράρτημα του φακέλου, όπου αναφέρεται στην εκτίμηση του επιπέδου της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης,
- ε) ερωτηματολόγιο προσδιορισμού ημερομηνίας 1ης εγκατάστασης,
- ζ) υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86,
- η) επικυρωμένο αντίγραφο της αστυνομικής ταυτότητας ή του διαβατηρίου ή άλλου επίσημου εγγράφου που δείχνει την ηλικία, υπηκοότητα κλπ.
- θ) τίτλους νομικής κατοχής της εκμετάλλευσης,

- ι) επικυρωμένα αντίγραφα των φορολογικών δηλώσεων εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών.

Τον φάκελο υποψηφιότητας ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να τον υποβάλλει στην διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης του τόπου της μόνιμης κατοικίας του εντός των χρονικών ορίων που ορίζονται κατά περίοδο στην απόφαση δημοσιοποίησης-πρόκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι φάκελοι που υποβάλλονται μετά την ημερομηνία αυτή δεν παραλαμβάνονται και επιστρέφονται στους υποψηφίους.

Οι υποβαλλόμενοι φάκελοι υποψηφιότητας ελέγχονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ως προς την πληρότητα και το περιεχόμενο. Η αξιολόγηση των φακέλων διενεργείται σε τρία επίπεδα:

- α) Αξιολόγηση σε επίπεδο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.
- β) Αξιολόγηση σε επίπεδο Περιφέρειας.
- γ) Αξιολόγηση από γνωμοδοτική επιτροπή.

1.8 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Η κατάταξη των υποψηφίων, με βάση την συνολική τους βαθμολογία γίνεται από τριμελή γνωμοδοτική επιτροπή, η οποία συγκροτείται με απόφαση του γενικού γραμματέα της περιφέρειας και αποτελείται από υπαλλήλους της περιφέρειας και των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων της περιφέρειας, οι οποίοι δεν συμμετέχουν στην αξιολόγηση των φακέλων, καθώς και από υπαλλήλους του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και τροφίμων.

1.9 ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ»

Ο υπουργός αγροτικής ανάπτυξης και τροφίμων ή άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο, μετά το πέρας της διαδικασίας του εδαφίου 8 του άρθρου 10 και σχετική εισήγηση της ΕΥ Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Ενεργειών από το ΕΓΤΠΕ-Π εκδίδει απόφαση

ένταξης ή απόρριψης των δικαιούχων, καθώς και πίνακα επιλαχόντων σύμφωνα με την σειρά κατάταξής τους ανά περιφέρεια.

Η απόφαση ένταξης ή απόρριψης επιδίδεται στον δικαιούχο με συστημένη επιστολή και κοινοποιείται στην νομαρχιακή αυτοδιοίκηση του τόπου της μόνιμης κατοικίας του. Η οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης υποχρεούται να διαβιβάσει τα αποτελέσματα στα γραφεία γεωργικής ανάπτυξης, τα οποία υποχρεούνται με την σειρά τους στη δημοσιοποίησή τους με θυροκόλληση για τριάντα ημέρες.

Οι υποψήφιοι που δεν κρίθηκαν δικαιούχοι σε μία περίοδο, δύνανται να επανέλθουν εκ νέου σε επόμενη περίοδο, εφόσον εξακολουθούν να πληρούν τις προϋποθέσεις, επαναλαμβάνοντας όλες τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Τέλος, δεν δύνανται να επανέλθουν για όσο χρόνο έχουν αποκλειστεί υποψήφιοι των οποίων ο φάκελος υποψηφιότητας έχει απορριφθεί λόγω ψευδούς δήλωσης.

1.10 ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η οικονομική ενίσχυση πριμοδότησης της πρώτης εγκατάστασης καταβάλλεται σε δύο ισόποσες δόσεις. Το ανώτατο ύψος της παρεχόμενης ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με την περιοχή του τόπου της μόνιμης κατοικίας του δικαιούχου και ανέρχεται, κατά κατηγορία περιοχής, στα παρακάτω ποσά:

- ορεινές περιοχές μέχρι 25.000 €,
- μειονεκτικές περιοχές μέχρι 20.000 €,
- κανονικές περιοχές μέχρι 15.000 €,

Για τον ακριβή υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης της πριμοδότησης, λαμβάνεται υπόψη συνδυασμός των ακόλουθων κριτηρίων:

- α) Μέγεθος της εκμετάλλευσης σε απαιτούμενη εργασία στην υφιστάμενη κατάσταση.
- β) Κατηγορία περιοχής μόνιμης κατοικίας, σε συνάρτηση με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της, όπως αυτά καθορίζονται από

τα διαθέσιμα στοιχεία της τελευταίας γενικής απογραφής πληθυσμού και κατοικιών της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας της Ελλάδας.

- γ) Επίπεδο οικονομικής βιωσιμότητας σε συνάρτηση με την κατεύθυνση παραγωγής της συνολικής εκμετάλλευσης σε μελλοντική κατάσταση.

Τέλος, το μέτρο αυτό είναι συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1. ΥΨΟΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ (ΚΥΑ 609/2005)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΠΟΥ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ				
ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	ΟΡΕΙΝΗ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ
Μέγεθος της εκμετάλλευσης σε εργασία (υφιστάμενη)	Από 0,5 ΜΑΕ – 0,99 ΜΑΕ	6.000	4.000	3.000
	Από 1 ΜΑΕ και άνω	8.000	6.000	5.000
Τόπος μόνιμης κατοικίας	Μικρό νησί πληθυσμού μέχρι 3.000 κατοίκων	9.000	-	-
	Δ/Κ Διαμέρισμα πληθυσμού μέχρι 2.000 κατοίκων	8.000	7.000	4.000
	Δ/Κ Διαμέρισμα 2.001-5.000 κατοίκων	6.000	5.000	3.000
	Δ/Κ Διαμέρισμα 5.001-10.000 κατοίκων	4.000	3.000	1.000
	Δ/Κ Διαμέρισμα πληθυσμού 10.001 και άνω κατοίκων	2.000	1.000	0
Οικονομική βιωσιμότητα γεωργική εκμετάλλευσης (μελλοντική)	Βιώσιμη κτηνοτροφικής κατεύθυνσης όγκου εργασίας τουλάχιστον 1,5 ΜΑΕ	8.000	7.000	6.000
	Βιώσιμη κτηνοτροφικής κατεύθυνσης 1-1,49 ΜΑΕ	6.000	5.000	5.000
	Βιώσιμη φυτικής ή μικτής κατεύθυνσης (μελισσοκομία κλπ.)	5.000	4.000	4.000
	Εν δυνάμει βιώσιμη	3.000	2.000	2.000
ΜΕΓΙΣΤΟ ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΧΟΡΗΓΗΘΕΙ ΣΥΝΟΛΟ		25.000	20.000	15.000

Πηγή: www.minagric.gr

1.11 ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Κάθε νέος γεωργός που θα κριθεί δικαιούχος του καθεστώτος ενισχύσεων, αναλαμβάνει την υποχρέωση για διάστημα τουλάχιστον 10 ετών από την ημερομηνία ένταξής του να τηρεί τους όρους που περιέχονται στην απόφαση της οριστικής έγκρισης και κυρίως:

- α) Να τηρεί απλοποιημένη λογιστική για την παρακολούθηση των παραγωγικών και οικονομικών στοιχείων της εκμετάλλευσής του από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης ένταξης στο πρόγραμμα.
- β) Να παραμείνει στον τόπο της μόνιμης κατοικίας του.
- γ) Να μην εμπλακεί σε ενέργειες που έχουν σχέση με κατοχή, εμπορία, διάθεση ναρκωτικών ουσιών, ζωοκλοπή, καταστροφή του περιβάλλοντος και απάτη σε βάρος του δημοσίου.
- δ) Να υποβάλλει κατά έτος στον φορέα παρακολούθησης τα δικαιολογητικά που θα ζητούνται για την πιστοποίηση της τήρησης των συμβατικών μακροχρόνιων υποχρεώσεων.
- ε) Να δέχεται και να διευκολύνει τους ελέγχους που πραγματοποιούν εθνικά και κοινοτικά όργανα για την διαπίστωση της τήρησης της εθνικής νομοθεσίας.
- στ) Να υποβάλλει κάθε έτος στη ΔΟΥ φορολογική δήλωση, τουλάχιστον από την ένταξη στο πρόγραμμα.
- η) Να διατηρήσει τουλάχιστον το επίπεδο οικονομικής βιωσιμότητας της εκμετάλλευσής του, για το οποίο ενισχύθηκε από την ημερομηνία επίτευξης του δεσμευτικού στόχου.
- θ) Να διατηρήσει τουλάχιστον την ιδιότητα του μερικής απασχόλησης γεωργού και αρχηγού της εκμετάλλευσης, δηλ. να αντλεί τουλάχιστον το 25% του εισοδήματός του από γεωργικές δραστηριότητες και παράλληλα να μην αφιερώνει για δραστηριότητες εκτός της εκμετάλλευσής του χρόνο μεγαλύτερο του 50% της συνολικής του απασχόλησης, από το πέρας της

ανώτατης προθεσμίας ή της ανώτατης ημερομηνίας επίτευξης των δεσμευτικών στόχων.

1.12 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ

- 1) Οι γεωργοί που δηλώνουν ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για να τύχουν των ενισχύσεων του παρόντος καθεστώτος, πέρα των κατά το νόμο προβλεπόμενων:
 - α) Απεντάσσονται από το πρόγραμμα.
 - β) Τυχόν ενισχύσεις που του έχουν χορηγηθεί επιστρέφονται στο σύνολό τους εντόκως ως αχρεώστητως καταβληθείσες.
 - γ) Αποκλείονται για διάστημα έως 10 ετών από κάθε μορφή ενισχύσεων προσανατολισμού.
- 2) Οι γεωργοί που αθετούν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις, την περίοδο υλοποίησης του σχεδίου δράσης, χωρίς να συντρέχει περίπτωση ανώτερης βίας ή επιθυμούν να επιστρέψουν οικειοθελώς την καταβληθείσα ενίσχυση:
 - α) Απεντάσσονται από το πρόγραμμα.
 - β) Τυχόν ενισχύσεις που του έχουν χορηγηθεί επιστρέφονται στο σύνολό τους εντόκως ως αχρεώστητως καταβληθείσες.
- 3) Οι γεωργοί που αθετούν τις μακροχρόνιες συμβατικές τους υποχρεώσεις, μετά την περίοδο υλοποίησης του σχεδίου δράσης και μέχρι την συμπλήρωση της 10ετίας, χωρίς να συντρέχει περίπτωση ανώτερης βίας:
 - α) Απεντάσσονται από το πρόγραμμα.
 - β) Από το σύνολο των ενισχύσεων που τους έχουν χορηγηθεί επιστρέφονται εντόκως τόσα δέκατα, όσα απαιτούνται για την συμπλήρωση της δεκαετίας.
- 4) Οι επιπτώσεις, σε κάθε περίπτωση, επιβάλλονται άμεσα από απόφαση του υπουργού αγροτικής ανάπτυξης και τροφίμων ή από το εξουσιοδοτημένο όργανο.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

2.1. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ **ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ**

2.1.1 ΒΑΣΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο Νομός Μαγνησίας βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Θεσσαλίας και έχει πληθυσμό 206.995 κατοίκους (2001). Αποτελεί το 1,89% του πληθυσμού της Ελλάδας, καταλαμβάνοντας την 8η θέση μεταξύ των νομών της χώρας. Επίσης, αποτελεί το 27,45% του πληθυσμού της Θεσσαλίας και καταλαμβάνει τη 2η θέση μεταξύ των Θεσσαλικών νομών με βάση το πληθυσμιακό μέγεθος. Η γεωγραφική του θέση και η μορφολογία του συνθέτουν ένα ιδιαίτερο οικιστικό, φυσικό και παραγωγικό περιβάλλον με την παρουσία του Πηλίου, του Παγασητικού Κόλπου και των Βορείων Σποράδων. Στο οικιστικό δίκτυο του Νομού είναι σαφής η κυριαρχία του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου το οποίο συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, αλλά και των οικονομικών δραστηριοτήτων και αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πόλεις μεσαίου μεγέθους της χώρας.

Συγκρινόμενος με τους υπόλοιπους νομούς της Θεσσαλίας, ο νομός Μαγνησίας έχει την μεγαλύτερη πληθυσμιακή πυκνότητα, το μεγαλύτερο ποσοστό αστικού πληθυσμού, το μικρότερο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού και τους υψηλότερους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης τις τελευταίες δεκαετίες. Συγκρινόμενος με το σύνολο της χώρας οι δημογραφικές επιδόσεις του νομού κινούνται γύρω από το μέσο όρο (Πίνακας 2.1).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Γεωγραφική Ενότητα	Πληθυσμός	% συμμετοχής στο πληθυσμό της Χώρας		Πυκνότητα		% μεταβολής πληθυσμού		% μεταβολής πληθυσμού		% αστικού πληθυσμού		% αγροτικού πληθυσμού	
		2001	2001	2001	1961-2001	1991-2001	2001	2001					
Ελλάδα	10.964.020	100	3	83,08	30,7	6,8	72,8	27,2					
Θεσσαλία	753.888	6,88	3	53,71	8	8,4	7	2,6	13	60,6	3	39,4	11
Μαγνησία	206.995	1,89	8	78,53	9	27,6	10	4,3	29	73,2	4	26,8	48
Λάρισα	279.305	2,55	5	51,91	23	17,5	12	3,2	39	68	5	32	47
Τρίκαλα	138.047	1,26	22	40,79	37	-3,3	32	-0,6	47	48,6	28	51,4	24
Καρδίτσα	129.541	1,18	25	49,14	27	-	42	2,1	44	37,5	38	62,5	14
						15,1							

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 Πληθυσμιακή εξέλιξη 1951-2001

	1951	1961	1971	1981	1991	2001
N. Μαγνησίας	153.808	162.285	161.392	182.222	198.434	206.995
Θεσσαλία	628.941	695.385	659.913	695.654	731.230	753.888
Ελλάδα	7.632.801	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.264.156	10.964.020

Πηγή: ΕΣΥΕ

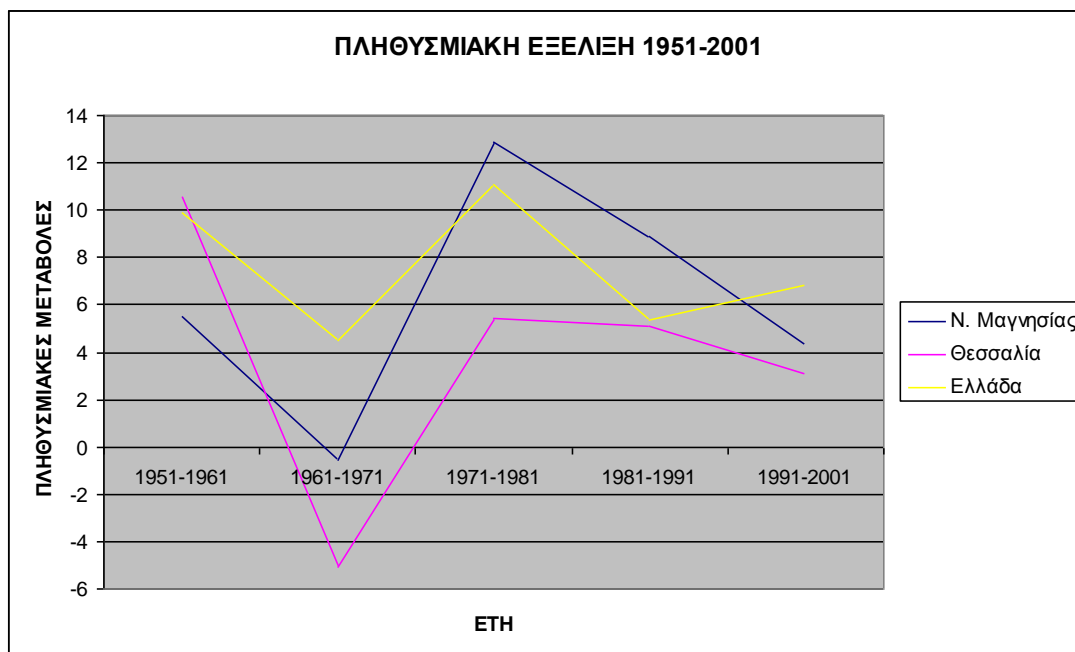
Η παρουσίαση των πληθυσμιακών εξελίξεων του Νομού Μαγνησίας, από το 1951 έως το 2001, σε σχέση με αυτών της Θεσσαλίας αλλά και της Ελλάδας δίνει τη δυνατότητα σύγκρισης των δημογραφικών αλλαγών και των πληθυσμιακών δυναμικών που δείχνει η κάθε χωρική ενότητα. Οι πληθυσμιακές μεταβολές του Νομού Μαγνησίας παρουσιάζονται αναλυτικότερα στους Πίνακες 2.2 και 2.3, όπου διαπιστώνεται ότι η μεταβολή του 1991-2001 είναι η μικρότερη διαχρονικά, ενώ παράλληλα, παρατηρείται ότι τα τελευταία σαράντα χρόνια ο Νομός εμφάνιζε θετικότερες δημογραφικές μεταβολές από τη Θεσσαλία, λόγω του ότι πρόκειται για μια ανεπτυγμένη βιομηχανική περιοχή υψηλής παραγωγικότητας και πόλος έλξης βιομηχανικών επενδύσεων, σε αντίθεση με τους άλλους νομούς της Περιφέρειας που είναι καθαρά αγροτικοί. Το εμπορικό λιμάνι, το αεροδρόμιο της Αγχιάλου, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας καθώς και το γεγονός ότι παρατηρείται μια γενική τάση τριτογενοποίησης της παραγωγής και της απασχόλησης σε συνδυασμό με την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, προσελκύουν και απορροφούν περισσότερα εργατικά χέρια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3: Πληθυσμιακή εξέλιξη 1951-2001 (μεταβολές σε %)

	1951-1961	1961-1971	1971-1981	1981-1991	1991-2001
N. Μαγνησίας	5,51	-0,55	12,9	8,89	4,31
Θεσσαλία	10,56	-5,1	5,41	5,11	3,1
Ελλάδα	9,9	4,53	11,08	5,37	6,82

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

Διάγραμμα 2.1 Πληθυσμιακή εξέλιξη 1951-2001 (μεταβολές σε %)

Όσον αφορά στα χαρακτηριστικά του πληθυσμού του Νομού, διαπιστώνεται ότι η Μαγνησία (Πίνακας 2.1) έχει ελαφρά υψηλότερο ποσοστό αστικού πληθυσμού (73,2%) από τη χώρα (73%) και σημαντικά υψηλότερο από την Περιφέρεια Θεσσαλίας (60,6%). Τέλος, έχει ελαφρά χαμηλότερο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού (26,8%) σε σχέση με τη χώρα (27,2%) και σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τη Θεσσαλία (39,4%). Αποτελεί δηλαδή ο Νομός την περισσότερο αστικοποιημένη υποενότητα μιας Περιφέρειας όπου ο αγροτικός τομέας κατέχει τον πιο κυρίαρχο ρόλο σε σχέση με τις άλλες ελληνικές Περιφέρειες (www.magnesia.gr, 16/06/2007).

2.1.2 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Οι μεταβολές του αναγλύφου και οι μεγάλες υψομετρικές διαφορές στο νομό διαμορφώνουν τέσσερις κατηγορίες τοπίου (www.magnesia.gr, 16/06/2007):

- Ορεινό τοπίο με κυρίαρχη τη δασική βλάστηση
- Ημιορεινό, όπου παρατηρείται μίξη χαμηλής και αραιής δασικής βλάστησης με φρυγανότοπους και με καλλιέργειες.
- Αγροτικό τοπίο με κυρίαρχες τις δενδρώδεις καλλιέργειες
- Αγροτικό με κυρίαρχες τις αροτραίες καλλιέργειες (πεδινές περιοχές).

Το ορεινό τμήμα του νομού καταλαμβάνει το 32% της συνολικής έκτασής του, το ημιορεινό το 47% , ενώ το πεδινό το 21%.

Όσον αφορά στις χρήσεις γης, αυτές σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ (Απογραφή 2001) οι χρήσεις γης στον νομό κατανέμονται ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4 Χρήσεις γης στο Νομό Μαγνησίας

Γεωργική γη	34,09%
Δάση	19,17%
Βοσκότοποι (δημόσιοι, κοινοτικοί, ιδιωτικοί)	41,50%
Οικισμοί –κτίρια-δρόμοι	4,14%
Νερά	0,91%
Λοιπά	0,19%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001)

Βιομηχανία – Βιοτεχνία

Ο κύριος όγκος των βιομηχανικών - βιοτεχνικών μονάδων είναι εγκατεστημένος κατά μήκος του οδικού άξονα Βόλου-Βελεστίνου (Λάρισας) όπου βρίσκονται οι δύο ΒΙΠΕ (ΕΤΒΑ) καθώς και οι βιομηχανικές ζώνες που καθορίστηκαν από το ΓΠΣ. Σε επέκταση της Α΄ ΒΙΠΕ Βόλου και εκατέρωθεν του οδικού αυτού άξονα δημιουργείται ΒΙΟΠΑ από την ΕΤΒΑ. Εντός της Α΄

ΒΙΠΕ δημιουργείται Τεχνολογικό Πάρκο. Σημαντική βιομηχανική δραστηριότητα εντοπίζεται επίσης στον παραλιακό δρόμο προς Πήλιο κυρίως λόγω της ΑΓΕΤ, στον οδικό άξονα Ν. Αγχίαλος - Μικροθήβες - Αλμυρός καθώς και νοτιότερα στην περιοχή Αλμυρού - Πλατάνου μεταξύ ΠΑΘΕ και όρμου Σούρπης, όπου τείνει να δημιουργηθεί μία άτυπη βιομηχανική ζώνη μεγάλων-οχλουσών μονάδων.

Γεωργία

Η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας περιλαμβάνει κυρίως: α) πεδινή παραλιακή ζώνη Πηλίου από Αγριά ως Κορόπη (Παγασητικός) β) Ζώνη Ανατολικού Πηλίου από Πουρί ως Μούρεσι γ) Περιοχή που περιλαμβάνεται στις κοινότητες Ν. Αγχίαλος - Μικροθήβες - Αϊδίни - Κρόκιο - Μαυρόλοφος - Πέρδικα - Βράχος - Ζαρκαδοχώρι - Ανθότοπος - Νεράιδα - Ευξεινούπολη - Αλμυρός - Πλάτανος - Σούρπη - Αγ. Τριάδα δ) Πεδινή περιοχή Αχιλείου - Πτελεού ε) Περιοχή που περιλαμβάνεται στις κοινότητες Βελεστίνο - Χλόη - Ριζόμυλος - Στεφανοβίκειο - Κάρλα.

Οι περιοχές που αποτελούν τη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας είναι οι πιο δυναμικές - παραγωγικές του νομού, και αρδεύονται είτε από συλλογικά αρδευτικά δίκτυα ή με ιδιωτικά αρδευτικά κατά κύριο λόγο από γεωτρήσεις. Αξιοποίηση επιφανειακών νερών γίνεται στις περιοχές Πηλίου και Βελεστίνου.

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία είναι συγκριτικά ανεπτυγμένη, σε ότι αφορά τα βοοειδή, ενώ στα τελευταία καθώς και τα χοιροειδή ο ν. Μαγνησίας εμφανίζει το μεγαλύτερο μέσο μέγεθος των κτηνοτροφικών μονάδων στην περιφέρεια (44 και 167 ζώα ανά μονάδα, αντίστοιχα). Η μεγαλύτερη συγκέντρωση του ζωικού πληθυσμού βοοειδών και αιγοπροβάτων, εντοπίζεται στον ορεινό όγκο της Όθρυος που ανήκει στην επαρχία Αλμυρού και αποτελεί την κύρια κτηνοτροφική ζώνη του νομού. Πρόκειται για τις κοινότητες Αγ. Ιωάννη,

Βρύναινα, Γαβριανή, Πτελεός, Σούρπη, Δρυμώννα, Πλάτανος, Κοκκωτοί, Κωφοί, Νεράιδα, Ανθότοπος, Φυλακή, Ανάβρα, Αλμυρός, Ευξεινούπολη.

Άλλες κτηνοτροφικές ζώνες του νομού (κυρίως βοοειδή και αιγοπρόβατα) εντοπίζονται στις περιοχές Βελεστίνου (Βελεστίνο, Αγ. Γεώργιος Φερών, Περίβλεπτο, Ριζόμυλος), Διμηνίου – Σέσκλου και Κανάλια – Κεραμίδι – Κερασιά.

Κτηνοτροφικές μονάδες υπάρχουν και στον υπόλοιπο νομό κυρίως όμως με τη μορφή αιγοπροβατοτροφίας.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2006 μεγάλες μονάδες με αιγοπρόβατα εντοπίζονται στις ζώνες που προαναφέρθηκαν (300 κεφάλια και άνω) καθώς και στους οικισμούς Λαύκο, Τρίκερι, Ν. Αγχίαλος, Αχίλλειον (1 μονάδα με 700 κεφάλια). Η μεγαλύτερη σε μέγεθος κτηνοτροφική μονάδα με 1000 αιγοπρόβατα βρίσκεται στην κοινότητα Κοκκωτοί. (www.magnesia.gr)

Υπάρχουν 11 μονάδες με χοιροειδή μεγαλύτερες των 20 ισοδυνάμων και βρίσκονται στην κεντρική περιοχή του νομού. Προβλήματα όχλησης από την κτηνοτροφία δημιουργούν μεμονωμένες περιπτώσεις μονάδων με βοοειδή ή αιγοπρόβατα, που λειτουργούν χωρίς άδεια εντός ή στις παραυφές των οικισμών που πρέπει να απομακρυνθούν όπως ορίζει η σχετική νομοθεσία.

Κάλυψη του εδάφους

Η κάλυψη του εδάφους στους δήμους της έρευνάς μας παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 Κατανομή χρήσεων γης ανά περιοχή

	Συνολική έκταση	Υψομετρικές ζώνες			Καλλιεργούμενη έκταση		Κτηνοτροφική γη
		Πεδινές	Ημιορεινές	Ορεινές	Σύνολο	Αρδευόμενη γη	
	τ. χιλ.	% συν. έκταση	% συν. έκταση	% συν. έκταση	% συν. έκταση	% συν. έκταση	% συν. έκταση
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	14036,8	37,0	17,4	45,6	35,9	25,6	37,4
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2636,3	30,1	25,2	44,7	34,1	18,4	41,5
Δ. Ζαγοράς	96,1	0,0	0,0	100,0	25,0	9,4	2,4
Δ. Κάρλας (Στεφανοβίκειο)	223,6	51,4	0,0	48,6	55,7	39,2	28,7

Πηγή: www.magnesia.gr (16/06/2007)

Παρατηρούμε με βάση τον πίνακα, όσον αφορά τον Δήμο Ζαγοράς, ότι πρόκειται για έναν αμιγώς ορεινό δήμο που καλύπτει μόλις το 3,64% της συνολικής έκτασης του Νομού Μαγνησίας με 25% καλλιεργούμενη έκταση και 2,4% κτηνοτροφική. Αντιθέτως, ο Δήμος Κάρλας είναι πεδινός κατά 51,4% και καλύπτει το 8,48% του Νομού Μαγνησίας, με το 55,7% της έκτασής του να είναι καλλιεργούμενη και το 28,7% να είναι κτηνοτροφική (ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ. 2003).

2.2 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τομέας αυτός εξακολουθεί να είναι σημαντικός για τις οικονομικές εξελίξεις στην Περιφέρεια, αλλά και σε κάθε Νομό ξεχωριστά, τόσο από άποψη συμμετοχής στο ΑΕΠ και την απασχόληση, όσο και επειδή παρέχει πρώτες ύλες σε σημαντικό μέρος της μεταποίησης. Στα συγκριτικά πλεονεκτήματα συγκαταλέγονται ο Θεσσαλικός κάμπος (μεγαλύτερη πεδιάδα της χώρας) και η προσαρμοστικότητα των παραγωγών στις νέες εξελίξεις της τεχνολογίας και της αγοράς. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη γεωργία, που συνεισφέρει κατά 66% στο εισόδημα της Περιφέρειας από τον πρωτογενή τομέα, υπήρξαν κατά τα τελευταία 10-15 χρόνια σημαντικές μεταβολές τόσο στον όγκο της παραγωγής, όσο και στη διάρθρωση των καλλιεργειών (με πρώτα τα προϊόντα από άποψη αύξησης το σκληρό σιτάρι και το βαμβάκι).

Ο τύπος της αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών που συνέβη επέτρεψε την άμεση μεγιστοποίηση του γεωργικού εισοδήματος, αλλά όχι και την προσαρμογή στις μέσο και μακροπρόθεσμες προοπτικές της ισορροπίας προσφοράς και ζήτησης.

Η κτηνοτροφία παρουσιάζει επίσης αναπτυξιακές τάσεις, που εκφράστηκαν με την αύξηση της ζωικής παραγωγής και του ζωικού κεφαλαίου χοίρων και βοοειδών κατά την προηγούμενη δεκαετία, αλλά έχει μεγάλα περιθώρια βελτίωσης, κυρίως στον τομέα της αιγοπροβατοτροφίας.

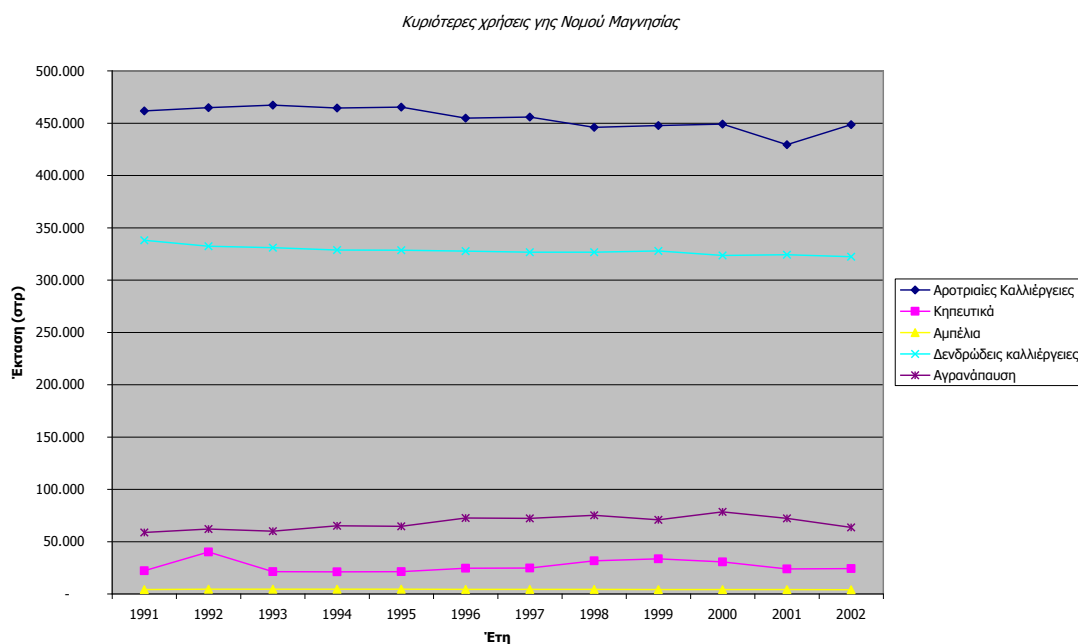
Ο πρωτογενής τομέας στο Νομό Μαγνησίας αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες παραγωγής εισοδήματος και τον κυριότερο στη συντριπτική πλειοψηφία του ύπαιθρου χώρου του νομού. Αντίθετα με τους άλλους νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η Μαγνησία διαθέτει μια πολύ μεγάλη ποικιλία παραγωγικών δραστηριοτήτων τόσο στο χώρο της φυτικής, όσο και στο χώρο της ζωικής παραγωγής, καλύπτοντας σχεδόν το σύνολο των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων που εμφανίζονται σε εθνικό επίπεδο. Σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση αυτού του παραγωγικού ανάγλυφου παίζει η γεωμορφολογία του νομού, αφού διαθέτει πεδινές περιοχές όπως ο

κάμπος της Νέας Αγχιάλου, του Ριζομύλου, του Στεφανοβικείου, του Αλμυρού και της Σούρπης, ημιορεινές περιοχές όπως το Βελεστίνο και ο Πτελεός, ορεινούς όγκους, όπως της Όθρυος και του Πηλίου, καθώς και νησιωτικές περιοχές με τα νησιά των Βορείων Σποράδων. Η μεγάλη αυτή ποικιλία είναι σε θέση να δώσει απαντήσεις στα έντονα προβλήματα που σήμερα αντιμετωπίζει ο χώρος, δημιουργώντας καλύτερες προϋποθέσεις για τη μελλοντική πορεία του χώρου.

2.2.2 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η υπάρχουσα κατάσταση στο χώρο της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας γίνεται με τη στατιστική επεξεργασία των στοιχείων που παρουσιάζει η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία και σαν περίοδος βάσης έχει επιλεγεί το χρονικό διάστημα 1991-2002. Για το διάστημα αυτό μελετώνται οι χρήσεις γης, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και οι παραγόμενες ποσότητες των σημαντικότερων αγροτικών προϊόντων φυτικής και ζωικής προέλευσης, μελετώνται επίσης οι πληθυσμοί των σημαντικότερων παραγωγικών ζώων, καθώς και οι ποσότητες των αλιευμάτων.

Διάγραμμα 2.2 Κατηγορίες καλλιεργειών Νομού Μαγνησίας

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ετήσιες Γεωργικές Στατιστικές

Στο διάγραμμα 2.2 απεικονίζονται οι κυριότερες χρήσεις γης σε επίπεδο νομού. Είναι προφανές ότι το μεγαλύτερο τμήμα του νομού καλλιεργείται με αροτριάες καλλιέργειες, ενώ σημαντικό χώρο καλύπτουν και οι δενδρώδεις καλλιέργειες. Ακόμη εμφανίζονται σημαντικές εκτάσεις στις οποίες καλλιεργούνται κηπευτικά και αμπέλια. Τέλος, ένα σημαντικό κομμάτι της παραγωγικής γη βρίσκεται σε καθεστώς αγρανάπαυσης. Πέρα όμως από τα ποσοτικά στοιχεία που προκύπτουν σαν συμπέρασμα από το παραπάνω διάγραμμα, μια ακόμη σημαντική πληροφορία που προκύπτει είναι ότι δεν παρατηρούνται σημαντικές αυξομειώσεις στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με τις συγκεκριμένες ομάδες προϊόντων, κάτι που δικαιολογείται εξαιτίας του γεγονότος ότι σε αυτό το χρονικό διάστημα δεν είχε αλλάξει δραστικά η εφαρμοζόμενη αγροτική πολιτική (www.magnesia.gr, 16/06/2007).

2.2.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τεχνολογία και γεωργία

Η τεχνολογική εξέλιξη ήταν μια από τις σημαντικότερες παραμέτρους στην αλματώδη ανάπτυξη της γεωργίας. Από αυτές χαρακτηριστικά αναφέρονται τα μηχανήματα κατεργασίας του εδάφους και συγκομιδής, η βελτίωση του γενετικού υλικού, η δημιουργία φυτοπροστατευτικών ουσιών, η αριστοποίηση των συστημάτων άρδευσης κ.α. Τα επιτεύγματα αυτά της τεχνολογίας ωφέλησαν διπλά το χώρο, πρώτα με την αύξηση της παραγωγικότητας και κατά δεύτερο λόγο μέσα από τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των αγροτών.

Η ελληνική γεωργία στην αναπτυξιακή της πορεία ακολούθησε τον γενικό κανόνα που θέλει τον εκάστοτε αγροτικό χώρο να αναπτύσσεται ραγδαία με την υιοθέτηση της σύγχρονης τεχνολογίας. Καθοριστικές παράμετροι της ανάπτυξης αυτής ήταν η μηχανοποίηση της γεωργίας, η χρήση χημικών εισροών είτε με τη μορφή φυτοπροστατευτικών ουσιών, είτε με τη μορφή λιπασμάτων και η ένταξη στην παραγωγική διαδικασία βελτιωμένου γενετικά πολλαπλασιαστικού υλικού. Η συνεχής πριμοδότηση της παραγωγής είχε σαν αποτέλεσμα τη συγκέντρωση μεγάλου μεγέθους μηχανολογικού εξοπλισμού ανά γεωργική εκμετάλλευση, στηριζόμενη κύρια σε προσδοκίες του αγροτικού κόσμου για ακόμα μεγαλύτερες πριμοδοτήσεις. Οι επενδύσεις αυτές έχουν ενσωματωθεί στο γενικότερο κόστος παραγωγής, συντελώντας σημαντικά στην αύξησή του και καθιστώντας με αυτό τον τρόπο το χώρο λιγότερο ανταγωνιστικό.

Κόστος παραγωγής και ποιότητα προϊόντων

Η διάρθρωση του αγροτικού χώρου είναι τέτοια που δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση κινήσεων ικανών να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας και να συμπίεσουν το κόστος παραγωγής. Ο λόγος που συμβαίνει κάτι τέτοιο είναι η εμμονή του γεωργικού κόσμου, παρόλο που έχει μικρές

εκμεταλλεύσεις, να κινείται ανεξάρτητα. Το γεγονός επίσης ότι ο κανόνας της ελληνικής πραγματικότητας θέλει τη γεωργική εκμετάλλευση πολυτεμαχισμένη, αποτελεί ένα ακόμα επιβαρυντικό στοιχείο για το κόστος παραγωγής, γιατί οι αγρότες είναι αναγκασμένοι να μεταφέρουν συνολικά σε μεγαλύτερες αποστάσεις τις χρησιμοποιούμενες εισροές.

Η κύρια παραγωγική διαδικασία όμως έρχεται να αναδείξει τις περισσότερες αδυναμίες του χώρου. Τα κριτήρια μέσα από τα οποία αξιολογείται είναι η παραγωγικότητα του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού, οι χρησιμοποιούμενοι αυτοματισμοί, η ύπαρξη και η αποδοτικότητα μηχανισμών ελέγχου και παραγωγής με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους και η ύπαρξη συγκεκριμένου μοντέλου λειτουργίας της εκμετάλλευσης. Η μακρόχρονη πεποίθηση του αγροτικού κόσμου ότι η αύξηση του εισοδήματος μπορεί να προέλθει μόνο από την αύξηση της παραγωγής τον οδήγησε σε μια φρενήρη κούρσα απόκτησης μεγάλου σε αριθμό και δυναμικότητα εξοπλισμού, μη λαμβάνοντας όμως υπόψη τις δυνατότητες απόσβεσης που ήταν ικανή η ίδια η εκμετάλλευση να δώσει. Η μικρή αξιοποίηση του εξοπλισμού δυσκολεύει πολύ την απόσβεσή του, πιέζοντας με αυτό τον τρόπο το κόστος παραγωγής προς τα πάνω. Η χρήση αυτοματισμών είναι χαμηλή και επικεντρώνεται σε συστήματα άρδευσης κύρια αροτριάων καλλιεργειών, σε σύγχρονες θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις και σε κτηνοτροφικές μονάδες. Βέβαια η φύση της παραγωγικής διαδικασίας δεν μπορεί να υιοθετήσει στις περισσότερες καλλιέργειες υψηλό επίπεδο αυτοματισμών, αλλά η χρήση ακόμα και σήμερα ξεπερασμένων καλλιεργητικών τεχνικών έντασης εργασίας, όπως άρδευση με αυλάκια ή κατάκλυση, αυξάνουν και το κόστος παραγωγής, αλλά και συντελούν στη μη ορθολογική χρήση φυσικών εισροών. Βέβαια η καλλιεργητική διαδικασία περιοδικά έχει αναδείξει προϊόντα που ικανοποιούν τις απαιτήσεις τόσο της αγοράς, όσο και της εφαρμοζόμενης αγροτικής πολιτικής. Δεν αποτελούν μακρινό παρελθόν καταστάσεις όπου το παραγόμενο βαμβάκι, ελαιόλαδο και άλλα σημαντικά για το νομό προϊόντα ήταν υψηλής ποιότητας και αποτελούσαν αντικείμενο ζήτησης ξένων αγορών. Λόγοι όμως που σχετίζονται περισσότερο με την εμπορία τους, παρά με αυτή καθαυτή τη

παραγωγική διαδικασία οδήγησαν προϊόντα σε παραγωγές χαμηλότερης ποιότητας. Μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί δεδομένο ότι αν προϊόντα υψηλής ποιότητας πληρωθούν ανάλογα από την αγορά, οι Έλληνες αγρότες είναι σε θέση να τα παράγουν, αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό την εμπειρία και τεχνογνωσία που μέχρι σήμερα έχουν αποκτήσει.

Η ουσιαστικά παντελής έλλειψη μηχανισμών ελέγχου της παραγωγικής διαδικασίας και η απουσία συγκεκριμένου μοντέλου λειτουργίας καθιστά τη παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας με τιθασευμένο κόστος παραγωγής στόχο πολύ δύσκολα πραγματοποιήσιμο. Η εφαρμογή τέτοιων συστημάτων μπορεί να γίνει μόνο όταν επιχειρείται η εφαρμογή συγκεκριμένων καλλιεργητικών προτύπων, όπως τα πρότυπα Agro 2.1 και Agro 2.2 του ΟΠΕΓΕΠ ή πρότυπα της EUREPGAP, με στόχο την πιστοποίηση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων. Βέβαια και η διαδικασία πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων είναι ένα μοντέλο λειτουργίας που έχει σαν στόχο την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας. Οι δυσκολίες όμως που συνεπάγεται η εφαρμογή του το περιορίζει σε μικρές εκτάσεις, μη μπορώντας να δώσει ουσιαστική λύση στο πρόβλημα. Για τον ελληνικό αγροτικό χώρο τέτοιες πρακτικές είναι εξαιρέσεις και μπορούν να θεωρηθούν καινοτόμες ενέργειες που δεν έχουν όμως σχέση με την καθημερινή καλλιεργητική πρακτική .

Αγροτικοί συνεταιρισμοί

Οι κανόνες εμπορίας που σήμερα επικρατούν είναι άκρως επιβαρυντικοί για τον αγροτικό κόσμο, χωρίς όμως και αυτός να είναι άμοιρος ευθυνών για την κατάσταση αυτή. Η διαπραγματευτική δύναμη των παραγωγών είναι μικρή λόγω της διάρθρωσης του χώρου, αφού από τη μια μεριά υπάρχει πολυπώλιο και από την άλλη υπάρχει μονοψώνιο ή ολιγοψώνιο. Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια για την ανατροπή αυτού του μειονεκτικού για τον αγροτικό κόσμο καθεστώτος επιχειρήθηκε μέσα από τη δημιουργία των συνεταιρισμών, σκοπός των οποίων ήταν τόσο η προμήθεια εισροών, όσο και η εμπορία των παραγόμενων προϊόντων. Ο τρόπος

λειτουργίας των συνεταιρισμών, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες που είχαν δημιουργηθεί. Οι κυριότερες αιτίες που προκάλεσαν την αποτυχία αυτή είναι η μη παράδοση όλων των ποσοτήτων των παραγόμενων προϊόντων από τους αγρότες στους συνεταιρισμούς και τα φαινόμενα κακοδιοίκησης που εμφανίστηκαν σε πολλές περιπτώσεις. Η δημιουργία των συνεταιρισμών αποτέλεσε απειλή για τον εμπορικό κόσμο που δραστηριοποιούνταν στο χώρο. Η ευχέρεια όμως που ο τελευταίος είχε, λόγω των υψηλών κεφαλαίων κίνησης που διαθέτει, να πραγματοποιεί εμπορικές πράξεις με μικρή έως μηδενική περίοδο αποπληρωμής, ή σε τιμή βραχυπρόθεσμα μεγαλύτερη σε σχέση με την τιμή αγοράς που προσέφερε ο συνεταιρισμός, δеляζε αγρότες με οικονομικά προβλήματα να παραδώσουν τη παραγωγή σε ιδιώτες εμπόρους. Με αυτό τον τρόπο οι συνεταιρισμοί στερούνταν πρώτης ύλης για εμπορικές πράξεις. Συχνά όμως και οι συνεταιρισμοί δεν λειτουργούσαν με ορθολογικό τρόπο. Για μεγάλο χρονικό διάστημα αποτελούσε κανόνα η ύπαρξη πλεονάζοντος προσωπικού στους συνεταιρισμούς και σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν σαν ένα εργαλείο στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, βραχυχρόνια όμως, δίνοντας τιμές μεγαλύτερες από αυτές που πραγματικά μπορούσαν τα προϊόντα να αγοραστούν, ή χειρότερα, απορροφώντας προϊόντα μη εμπορεύσιμης ποιότητας. Τέλος μια ακόμη μη ορθολογική λειτουργία είχε να κάνει με τις επενδύσεις που γινόταν στους συνεταιρισμούς, επενδύσεις που συχνά είτε δεν ήταν βιώσιμες, είτε παρήγαγαν προϊόντα που δεν ανταποκρίνονταν στις επιθυμίες της αγοράς. Όλη αυτή η προβληματική λειτουργία των συνεταιρισμών σταδιακά τους οδήγησε σε υπερχρεώσεις και ουσιαστικά τους κατέστησε αδύναμους να διαδραματίσουν τον ζητούμενο από τον αγροτικό κόσμο ρυθμιστικό ρόλο στην αγορά. Έτσι σήμερα ο ιδιώτης έμπορος και μεταποιητής ουσιαστικά δεν έχει αντίπαλο από τη μεριά των παραγωγών, κατορθώνοντας έτσι να ανοίξει αρκετά την ψαλίδα μεταξύ χονδρικής και λιανικής τιμής πώλησης των αγροτικών προϊόντων, λειτουργώντας συχνά και σαν cartel προκειμένου να συμπιέσει τις τιμές αγοράς προς τα κάτω. Το πρόβλημα σήμερα επιχειρείται να λυθεί μέσα από τη σύσταση νέων οργανωτικών σχημάτων, όχι μόνο των παραγωγών, αλλά και όλων των

παραγόντων της αγοράς, όπως των Ομάδων Παραγωγών και των Διεπαγγελματικών Οργανώσεων. Η λειτουργία των σχημάτων αυτών δημιουργεί προσδοκίες, αλλά αυτό που διαπιστωτικά μπορεί σήμερα να καταγραφεί είναι η μικρή σε αριθμό σύσταση τέτοιων σχημάτων, μεγέθη που δεν μπορούν αυτή τη στιγμή να ανατρέψουν δραστικά το αρνητικό κλίμα για τον πρωτογενή τομέα. (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2004)

Το ανθρώπινο δυναμικό

Η διάρθρωση της ελληνικής γεωργίας και η ουσιαστικά ολική απουσία επιχειρηματικότητας του χώρου δεν προσφέρουν πεδίο έρευνας για διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκμεταλλεύσεων είναι οικογενειακού χαρακτήρα, όπου ο αρχηγός της εκμετάλλευσης είναι και ο μοναδικός κύρια εργαζόμενος, δεχόμενος επικουρικά την ένταξη των υπολοίπων μελών της οικογένειας στη παραγωγική διαδικασία. Το καθεστώς αυτό άλλαξε αρκετά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όπου η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού στις ώρες των Βαλκανίων ανάγκασε μεγάλο μέγεθος εργατικού δυναμικού να έλθει στην Ελλάδα αναζητώντας εργασία.

Κερδοφορία αγροτών

Ο υψηλός βαθμός ανεξαρτησίας κινήσεων κατά τη παραγωγική διαδικασία που χαρακτηρίζει τις ελληνικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις σηματοδοτεί και τον τρόπο απόκτησης των χρησιμοποιούμενων εισροών. Παρόλα αυτά όμως ο χώρος δεν αφήνει περιθώρια για υψηλό ποσοστό κερδοφορίας για τους προμηθευτές των εισροών, λόγω της αυξημένης ανταγωνιστικότητας του χώρου, με πλέον ανταγωνιστικό το χώρο των λιπασμάτων. Η χωρίς επιστημονική χρήση τους όμως οδηγεί σχεδόν πάντα σε υπερβολές, συντελώντας με αυτό τον τρόπο στην αύξηση του κόστους παραγωγής. Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι χωρίς την αύξηση της συλλογικότητας γενικότερα, δεν μπορούν να εμφανιστούν μαζικές κινήσεις ομαδικών προμηθειών, συμπιέζοντας με αυτό τον τρόπο το κόστος

παραγωγής. Βέβαια τα χαμηλά ποσοστά κερδοφορίας των προμηθευτών δεν αφήνουν και θεαματικά περιθώρια για μείωση τιμών. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί μόνο όταν καταστεί δυνατή η απευθείας προμήθεια εισροών από τις εταιρείες παραγωγής τους, προοπτική που βραχυπρόθεσμα τουλάχιστο δεν φαίνεται ότι μπορεί να αποτελέσει πραγματικότητα. Αν και όταν όμως συμβεί κάτι τέτοιο θα αποτελέσει σοβαρότατη ανατροπή για το χώρο, αφού θα αυξηθεί με αυτό τον τρόπο η διαπραγματευτική δύναμη των αγοραστών, δηλαδή των αγροτών και ίσως βρεθούν εκτός αγοράς οι σημερινοί μεταπράτες εισροών, οι γεωπόνοι κάτοχοι καταστημάτων πώλησης αυτού του είδους εμπορευμάτων.

Τέλος για μια ακόμη φορά η απλή δομή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν τις δίνει τη δυνατότητα στόχευσης σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο. Αυτό άλλωστε οφείλεται και στο γεγονός ότι συνήθως δεν υπάρχει η δυνατότητα διερεύνησης της αγοράς, έτσι ώστε να είναι δυνατή η κατάρτιση ενός ρεαλιστικού και εφαρμόσιμου σχεδίου παραγωγής, ικανό να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται. Έτσι η κατεύθυνση της παραγωγικής διαδικασίας διαμορφώνεται με κάποια διαφορά φάσης σε σχέση με τις εξελίξεις της αγοράς, ή με βάση την εφαρμοζόμενη αγροτική πολιτική, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τη χορήγηση επιδοτήσεων με τις γνωστές δυσλειτουργίες που κάτι τέτοιο προκαλεί. Εξαιρέση σε αυτή την τάση οι καλλιέργειες έντασης κεφαλαίου, όπως οι θερμοκηπιακές, όπου η παραγωγική διαδικασία χαρακτηρίζεται από αυξημένη επιχειρηματικότητα. Σε αυτό το χώρο είναι σύνηθες το φαινόμενο της διερεύνησης της αγοράς πρώτα και μετά η έναρξη της παραγωγικής διαδικασίας, εξασφαλισμένης σε σχετικό ή απόλυτο βαθμό μέσα από σύναψη και υπογραφή συμβολαίων μεταξύ παραγωγών και αγοραστών, προσπαθώντας οι πρώτοι να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των δεύτερων. Άλλωστε το αυξημένο ρίσκο που εσωκλείει η παραγωγή τέτοιου είδους προϊόντων δεν επιτρέπει στους παραγωγούς παρορμητικές κινήσεις που δεν βασίζονται σε προσεκτική και αντικειμενική προσέγγιση της αγοράς (www.magnesia.gr, 16/06/2007).

2.2.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Οι πλέον σοβαρές απειλές έχουν να κάνουν με την ηλικιακή διάρθρωση των αγροτών του νομού, η οποία ακολουθεί την τάση που υπάρχει και σε επίπεδο χώρας, με την υπερβολική συγκέντρωση μηχανολογικού εξοπλισμού ανά εκμετάλλευση και η απελευθέρωση αγορών αγροτικών προϊόντων στα οποία η περιοχή δεν είναι ανταγωνιστική. Αναλύοντας το εργατικό δυναμικό του πρωτογενή τομέα προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα, αφού το 96,2% αυτοαπασχολείται στη γεωργία με το 54,6% να είναι άνδρες και το 45,4% να είναι γυναίκες. Για το 54,1% των ανδρών και για το 37,7% των γυναικών η απασχόληση στη γεωργία είναι η μοναδική επαγγελματική δραστηριότητα. Η ηλικιακή σύνθεση του παραγωγικού δυναμικού της γεωργίας, σύμφωνα με έρευνα του 2006, προβληματίζει ιδιαίτερα, αφού μόνο το 2,4% είναι κάτω από 25 ετών, αντιπροσωπεύοντας ουσιαστικά τις νέες εισόδους στη γεωργία, ενώ το 23,6% είναι 45-54 ετών, το 29% είναι 55-64 ετών και ένα ποσοστό 9,4% είναι άνω των 65 ετών. Το 13,4% είναι 25-34 ετών και το 17,7% είναι 35-44 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6 Η ηλικιακή σύνθεση του παραγωγικού δυναμικού της γεωργίας στην Ελλάδα

ΗΛΙΚΙΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
< 25 ετών	2,4%
25 – 34 ετών	13,4%
35-44 ετών	17,7%
45-54 ετών	23,6%
55-64 ετών	29%

Πηγή: ΕΣΥΕ

Είναι προφανές ότι οι ηλικιακές ομάδες που είναι κοντά στη λήξη της επαγγελματικής τους δραστηριότητας κατέχουν μεγάλα ποσοστά, καθιστώντας πολύ δύσκολη την οποιαδήποτε προσπάθεια για δραστική αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας στη γεωργία. Ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα αποτελεί το γεγονός ότι το 82% της αγροτικής γης

εντάσσεται στο καθεστώς των «Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών» παράμετρος που αναδεικνύει τις αναπτυξιακές ανασχές που αντιμετωπίζει ο χώρος, αλλά και την αναγκαιότητα για ισχυρή πριμοδότηση της αναπτυξιακής διαδικασίας στις περιοχές αυτές.

Η ισχυρή πριμοδότηση κύρια των αροτριάων καλλιεργειών ώθησε πολλούς αγρότες στο να προχωρήσουν στην υπερβολική συγκέντρωση μηχανολογικού εξοπλισμού, με αποτέλεσμα να πληγεί σε πολλές περιπτώσεις σε σοβαρό βαθμό η οικονομικότητα των εκμεταλλεύσεων, λόγω των υψηλών χρεών που συνεπάγονταν τέτοιου μεγέθους αγορές καθώς και των μεγάλων αποσβέσεων που προέκυψαν από τις αγορές αυτές. Η έλλειψη επιχειρηματικότητας, οδήγησε την πλειοψηφία των αγροτών σε αγορές μηχανημάτων και εξοπλισμού που και υπερκαλύπτει τις ανάγκες για εργασία των εκμεταλλεύσεων και τις επιβαρύνει με αυξημένα λειτουργικά έξοδα, αυξάνοντας τελικά το κόστος παραγωγής. Η ορθολογική χρήση του μηχανολογικού εξοπλισμού εντάσσεται στον ευρύτερο στόχο της εξορθολογικοποίησης της χρήσης των εισροών γενικότερα, προκειμένου να ενισχυθεί με τον τρόπο αυτό η ανταγωνιστικότητα των εκμεταλλεύσεων του νομού (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2004).

2.3 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.3.1 Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΟ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Ο Νομός Μαγνησίας αποτελεί ένα παραδοσιακό κέντρο βιομηχανικής συγκέντρωσης, υψηλής παραγωγικότητας και ευρείας ολοκλήρωσης, με στοιχεία ειδίκευσης και διαφοροποίησης και έντονη την παρουσία σύγχρονων βιομηχανικών κλάδων. Τα χαρακτηριστικά, η έκταση και η εμπλοκή του μεταποιητικού τομέα στην τοπική οικονομία, διαμορφώνουν ένα σύγχρονο παραγωγικό σύστημα, η δυναμική του οποίου είναι εμφανής και αποφασιστική στην διαμόρφωση της παραγωγικής ταυτότητας της περιοχής. Η σύγκριση της διάρθρωσης της μεταποιητικής δραστηριότητας στον Νομό Μαγνησίας είτε με την αντίστοιχη περιφερειακή ή με αυτή της χώρας ευνοεί

σαφώς τον Νομό. Το μεγαλύτερο μέρος του βιομηχανικού κεφαλαίου, είναι συγκεντρωμένο σε κλάδους κεφαλαιουχικών και ενδιάμεσων προϊόντων και λιγότερο σε καταναλωτικούς. Το γεγονός αυτό προσδίδει στον Νομό διαρθρωτικά χαρακτηριστικά αναπτυσσόμενης βιομηχανικής περιοχής, που πλησιάζει το δυτικο-ευρωπαϊκό μοντέλο, παρά το εγχώριο μοντέλο, στο οποίο η βαριά βιομηχανία έχει περιορισμένο ρόλο.

Το παραγωγικό σύστημα, του Νομού Μαγνησίας κατά την δεκαετία '85 -'95, βρέθηκε σε δυσχερή θέση όταν υπέστη σοβαρές απώλειες σε παραγωγικές μονάδες και σε θέσεις απασχόλησης. Η κρίση της αποβιομηχάνισης δεν υπήρξε θλιβερό προνόμιο της Μαγνησίας αλλά επεκτάθηκε στο σύνολο της χώρας και έπληξε ιδιαίτερα τα παραδοσιακά περιφερειακά βιομηχανικά συστήματα.

Στο συγκεκριμένο σύστημα η βιομηχανική κρίση άρχισε στα μέσα περίπου της δεκαετίας του '80 και έγινε για πρώτη φορά αντιληπτή στο τέλος της δεκαετίας όταν η απογραφή βιομηχανίας της ΕΣΥΕ κατέγραψε μία μείωση της απασχόλησης και είχε ήδη συσσωρευτεί ένας μεγάλος αριθμός χρεοκοπημένων επιχειρήσεων. Πέντε χρόνια μετά η κρίση έδειξε επιδείνωση με το κλείσιμο σημαντικών μεγάλων βιομηχανιών του Νομού Μαγνησίας και την εκτόξευση της ανεργίας στο 13% περίπου του εργατικού δυναμικού. Η συνολική μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων την περίοδο 1988-1995 ήταν 208, ήτοι μείωση της τάξης του 8% και οι κλάδοι, που επλήγησαν περισσότερο ήταν αυτοί της υφαντουργίας, του ενδύματος, του ξύλου, του επίπλου, του δέρματος, της μεταλλουργίας, των προϊόντων από μέταλλο και του αυτοκινήτου.

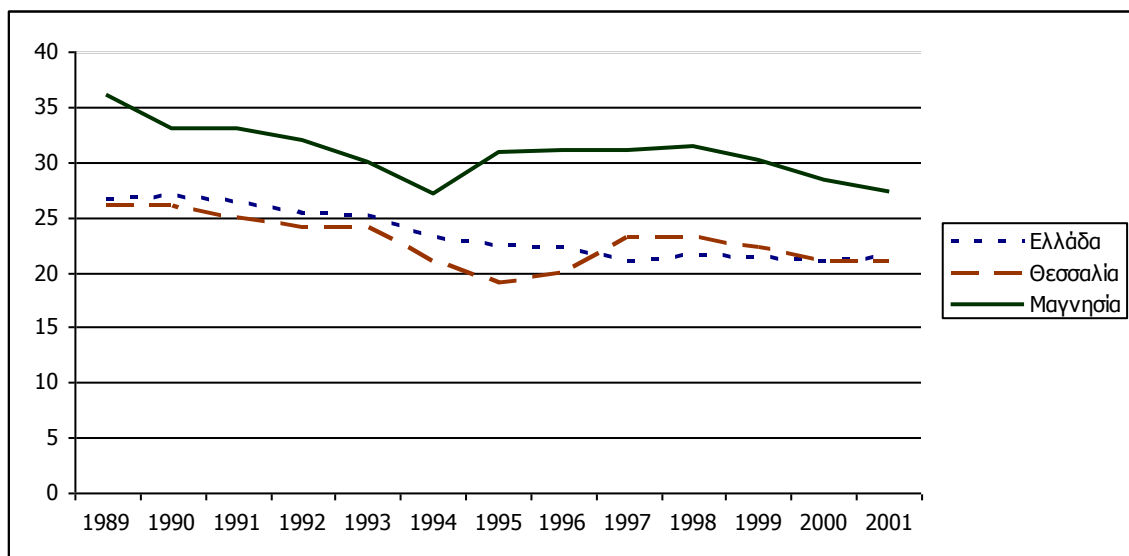
Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, η σταθεροποίηση του μακρο-οικονομικού περιβάλλοντος, η εφαρμογή πολιτικών ενίσχυσης των επενδύσεων και η ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους των επιχειρήσεων του τοπικού παραγωγικού συστήματος αναδιάρθρωσης των όρων λειτουργίας τους, συνθέτουν τους βασικούς παράγοντες, πάνω στους οποίους στηρίχτηκε η διαδικασία εξόδου της τοπικής οικονομίας από την κρίση.

Σήμερα, η παραγωγική κοινότητα του Νομού Μαγνησίας, παρουσιάζει μία διαφορετική κλαδική συγκρότηση, συγκρινόμενη με εκείνη την προ της κρίσης περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, κλάδοι όπως αυτός των μεταφορικών μέσων, και οι δορυφόροι του (ανταλλακτικά, ψυγεία αυτοκινήτων) της κλωστούφαντουργίας, και του έτοιμου ενδύματος έχουν συρρικνωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η αλευροβιομηχανία, ενώ έχει περιοριστεί σε επίπεδο αριθμού μονάδων, έχει ενισχυθεί εντυπωσιακά σε ό,τι αφορά στην παραγωγική της δυναμικότητα. Εντυπωσιακή, επίσης, είναι και η αύξηση της παρουσίας της μεταλλουργίας, των χημικών καθώς και του ειδικού βάρους των βιομηχανιών παραγωγής μη μεταλλικών ορυκτών, τελικών προϊόντων από μέταλλο, μηχανοκατασκευών και χημικών (www. Magnesia.gr, 16/06/2007).

2.3.2 Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Στο Διάγραμμα 2.3, αποτυπώνεται η εξέλιξη του ποσοστού συμμετοχής του βιομηχανικού προϊόντος στο ακαθάριστο προϊόν του Νομού Μαγνησίας, της περιφέρειας Θεσσαλίας και σε επίπεδο Επικράτειας, την περίοδο 1989-2001. Όπως φαίνεται, το προϊόν στην Μαγνησία διαμορφώνεται σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα, σε σχέση με την Θεσσαλία και την χώρα, γεγονός που υποδηλώνει και το εύρος της συμμετοχής της βιομηχανίας στην ανάπτυξη και στην ευημερία του Νομού (www. Magnesia.gr, 16/06/2007).

Διάγραμμα 2.3 Διαχρονική συμμετοχή του βιομηχανικού προϊόντος στο ΑΕΠ (%)

Πηγή: ΕΣΥΕ

2.3.3 ΔΥΝΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Στα δυνατά σημεία του Νομού περιλαμβάνονται η μακρά βιομηχανική του παράδοση, η οποία έχει συντελέσει ως παράγων έλξης των βιομηχανικών επενδύσεων. Η παραγωγική λειτουργία αναπτύσσεται, κυρίως, σε χωροθετημένες περιοχές, όπως Βιομηχανικές Περιοχές και Βιοτεχνικό Πάρκο, που υποστηρίζονται από ώριμες βιομηχανικές υποδομές, έχουν καλή θέση πάνω στα δίκτυα, όπως και το σύνολο της περιοχής, γι' αυτό και στο εσωτερικό τους είναι εγκατεστημένες μεγάλες, μεσαίες και μικρές παραγωγικές μονάδες, που ανήκουν στο πολυεθνικό ή στο εγχώριο κεφάλαιο. Η λειτουργία του εμπορικού λιμανιού και του αεροδρομίου της Αγχιάλου αποτελούν στοιχεία που είτε έχουν σοβαρή συμβολή στην ανάπτυξη της βιομηχανίας είτε πρόκειται να συμβάλλουν μελλοντικά προς αυτή την κατεύθυνση. Επίσης, το γεγονός ότι στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας λειτουργούν πολυτεχνικές και οικονομική σχολή αποτελούν μία εν δυνάμει ευκαιρία σύνδεσης της παραγωγής με την έρευνα και την αξιοποίηση μίας

αξιόλογης αγοράς παραγωγής στελεχιακού δυναμικού. Τέλος, σημειώνεται ότι ο Νομός Μαγνησίας είναι ενταγμένος στην Γ΄ Ζώνη κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου, γεγονός που μπορεί να διασφαλίσει στον υποψήφιο επενδυτή ποσοστό άμεσης οικονομικής επιχορήγησης μέχρι 40%.

Στα αδύνατα σημεία του Νομού Μαγνησίας περιλαμβάνονται κατ' αρχήν η απουσία τοπικής πολιτικής που στοχεύει στην προσέλκυση επενδύσεων όπως και οι ανύπαρκτες τοπικές πολιτικές για την ενίσχυση επενδύσεων, ενδεχομένως προσανατολισμένων σε ειδικές κατηγορίες δραστηριοτήτων π.χ. καινοτομικές. Χαμηλή είναι, επίσης, η παρουσία του τοπικού βιομηχανικού κεφαλαίου, γεγονός που περιορίζει την προσπελασιμότητά του στην κοινωνία και στον αποτελεσματικότερο επηρεασμό της στάσης της απέναντι στην βιομηχανία. Ίσως να μην είναι άμοιρο αυτής της κατάστασης το γεγονός ότι διαχρονικά οι σχέσεις της Αυτοδιοίκησης με την βιομηχανία ουδέποτε υπήρξαν ιδιαίτερα θερμές. Οι διατιθέμενες υποδομές είναι προϊόντα της προηγούμενης 40ετίας, ενώ ήδη η μισή Α΄ Βιομηχανική Περιοχή του Βόλου είναι καλυμμένη από κλειστά εργοστάσια, με αποτέλεσμα μία σοβαρή βιομηχανική υποδομή να είναι αργούσα, σε ένα μεγάλο μέρος της επιφάνειάς της. Επιπλέον, το εμπορικό λιμάνι σταδιακά βαίνει αφενός περιορισμένης σημασίας και αφετέρου αξιοποιείται σταδιακά και λιγότερο από τις επιχειρήσεις δεδομένου ότι είναι από τα πλέον ακριβά της χώρας και συνεπώς με αποκλίνουσα ανταγωνιστικότητα. Είναι αισθητή η απουσία σοβαρών σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων και του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ενώ στις εκπαιδευτικές ελλείψεις θα πρέπει να καταχωρηθούν αφενός η έλλειψη επαρκούς αριθμού ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων όλων των βαθμίδων και αφετέρου η παντελής απουσία πρότυπων κέντρων εκπαίδευσης στα τεχνικά επαγγέλματα και στις κρίσιμες τεχνικές ειδικότητες. Τέλος, στα αδύνατα σημεία, θα πρέπει να συμπεριληφθούν και εκείνα που προκύπτουν από το εθνικό πλαίσιο και εμποδίζουν είτε την προσέλκυση νέων είτε την ανάπτυξη υφισταμένων μονάδων και έχουν σχέση με το μη ελκυστικό φορολογικό σύστημα, την πολυνομία και την γραφειοκρατία, τις αγκυλωμένες εργασιακές σχέσεις, την

απουσία μηχανισμών στήριξης των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και την ανύπαρκτη εξαγωγική πολιτική (www. Magnesia.gr, 16/06/2007).

2.4 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η θέση του τομέα των υπηρεσιών είναι σήμερα κυρίαρχη σε όλες τις εθνικές και περιφερειακές οικονομίες. Ο τομέας αυτός είναι συνεπώς καθοριστικός τόσο για την οικονομική ανάπτυξη (αύξηση του ΑΕΠ) όσο και για την απασχόληση.

Στο Ν. Μαγνησίας το έτος 2001 ο τομέας αυτός συμμετείχε κατά 60,46 % (ή 1,3 δις ευρώ περίπου) στο συνολικό νομαρχιακό ΑΕΠ (πρωτογενής τομέας 12,21%, δευτερογενής τομέας 27,31 %). Παράλληλα, η συμμετοχή του εν λόγω τομέα στο νομαρχιακό ΑΕΠ εμφανίζει τάση συνεχούς ανάπτυξης, ώστε και στην περίπτωση του Ν. Μαγνησίας να ομιλούμε για εντεινόμενη τριτογενοποίηση της τοπικής οικονομίας.

Ο τριτογενής τομέας είναι όμως ιδιαίτερα ετερογενής και συμπεριλαμβάνει κλάδους όπως ο τουρισμός, το εμπόριο (χονδρικό και λιανικό), οι μεταφορές, η εκπαίδευση, η υγεία, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες πληροφορικής και επικοινωνιών, οι μελετητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες συμβούλων κ.α.

Από τα στοιχεία του πίνακα 2.7 παρατηρούμε ότι ο τομέας των υπηρεσιών διαχρονικά από το 1995 έως και το 2001, κατέχει ένα πολύ υψηλό ποσοστό στη διαμόρφωση του συνολικού ΑΕΠ του ν. Μαγνησίας φτάνοντας σταδιακά και χωρίς διακυμάνσεις στο 60,46% το 2001, με συμμετοχή του τομέα των ξενοδοχείων και εστιατορίων σε ποσοστό κοντά στο 6%. (www. Magnesia.gr, 16/06/2007).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.7 Μακροοικονομικά μεγέθη του τομέα των Υπηρεσιών στον Ν. Μαγνησίας (1995-2001)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Υπηρεσίες %	55,27	56,42	58,23	57,27	57,75	59,53	60,46
ΑΕΠ							
Ξενοδοχεία και εστιατόρια %	5,23	5,57	5,91	5,79	5,78	5,54	5,66
ΑΕΠ							
Ακαθ.Εγχ.Προϊόν κατά κεφαλή %	97	97,82	97,11	98,02	97,88	96,65	96,05
μ.ό. χώρας							
Ακαθ.Εγχ.Προϊόν κατά κεφαλή, δρχ., ευρώ από 2002	24842	27344	29857	32609	34580	36699	39134
Μεταποίηση %	62	00	31	37	48	79	68
μεταποίησης χώρας	2,95	2,96	3,29	3,26	3,14	2,82	2,52
Υπηρεσίες % υπηρεσιών χώρας	1,5	1,52	1,51	1,5	1,5	1,5	1,51

Πηγή: www.statistics.gr

2.4.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Με βάση οικονομικά στοιχεία των επιμέρους κλάδων του τομέα των Υπηρεσιών για τον ν. Μαγνησίας σε σχέση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας και το σύνολο της χώρας, για την περίοδο των ετών 2000 και 2001, μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- Όσον αφορά στον αριθμό των επιχειρήσεων ξενοδοχείων-εστιατορίων, παρατηρείται μια μείωση της τάξης του 3,2% στο σύνολο της χώρας, ενώ στην Περιφέρεια Θεσσαλίας αλλά ειδικότερα στον ν. Μαγνησίας η μεταβολή

είναι θετική με 1,20% και 12,8% αντίστοιχα. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων αυτών. Σε επίπεδο χώρας και σε επίπεδο περιφέρειας ο κύκλος εργασιών είναι θετικός ενώ στον ν. Μαγνησίας είναι αρνητικός, υποδηλώνοντας μια ενδεχόμενη κρίση ζήτησης του τουρισμού στον νομό, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει στην Περιφέρεια στο σύνολο της. Επίσης το γεγονός αυτό υποδηλώνει ίσως και την ύπαρξη ισχυρού ανταγωνισμού σε επίπεδο περιφέρειας από τους υπόλοιπους νομούς που διεκδικούν αύξηση του τουριστικού μεριδίου αγοράς.

- Όσον αφορά στις ενδιάμεσες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οργανισμούς (π.χ τράπεζες, χρηματιστηριακές εταιρίες κ.α), παρατηρείται μια αύξηση σε όλα τα γεωγραφικά επίπεδα, αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο και με τον κύκλο εργασιών, ο οποίος παρουσιάζει μείωση στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και ειδικότερα στον ν. Μαγνησίας (59,6%). Σε αντίθεση, σε επίπεδο χώρας η αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων αυτών είναι ραγδαία, φτάνοντας το 250%. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η κατάσταση αυτή σκιαγραφεί την ικανότητα πραγματοποίησης επενδύσεων από μεγάλες επιχειρήσεις – επενδυτές οι οποίες βρίσκονται στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα και Θεσσαλονίκη), σε αντίθεση με την περιορισμένη δυναμική των μικροεπενδυτών της περιφέρειας να πραγματοποιήσουν μεγάλες επενδύσεις και να επιδιώξουν μεγάλες χρηματικές συναλλαγές με χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

- Όσον αφορά στις επιχειρήσεις υπηρεσιών εκπαίδευσης, στον ν. Μαγνησίας έχουμε αρνητική μεταβολή τόσο στον αριθμό των επιχειρήσεων όσο και στον κύκλο εργασιών, γεγονός που υποδηλώνει μια ενδεχόμενη κρίση στον κλάδο αυτό. Η κατάσταση είναι αντίθετη τόσο στην Περιφέρεια Θεσσαλίας όπου ναι μεν έχουμε μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά 4,4%, αλλά έχουμε μια μικρή αύξηση του κύκλου εργασιών σε ποσοστό 1,3%. Σε επίπεδο χώρας αναλογικά δεν έχουμε μεγάλη αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων αλλά παρατηρείται μια αισθητή αύξηση του κύκλου εργασιών (18,12%).

- Στις επιχειρήσεις υπηρεσιών υγείας, παρατηρείται μια μείωση του αριθμού τους σε όλα τα γεωγραφικά επίπεδα. Ειδικότερα σε επίπεδο χώρας και στον ν. Μαγνησίας η μείωση αναλογικά είναι μεγαλύτερη από αυτήν στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, στην οποία πραγματοποιείται και μια εμφανής μείωση του κύκλου εργασιών (32%). Σε επίπεδο χώρας αλλά και στον ν. Μαγνησίας ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων υπηρεσιών υγείας αυξάνεται αισθητά σε ποσοστό περίπου 35%.
- Τέλος ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εικόνα των λοιπών επιχειρήσεων υπηρεσιών (υπηρεσίες πληροφορικής, τεχνολογίας, εταιρίες συμβουλευτικών υπηρεσιών κ.α), όπου τόσο στην Περιφέρεια Θεσσαλίας όσο και στον ν. Μαγνησίας παρατηρείται μια μεγάλη αύξηση τόσο στον αριθμό των επιχειρήσεων όσο και στον κύκλο εργασιών τους, γεγονός που δείχνει μια σαφή τάση προς τη δημιουργία τέτοιων επιχειρήσεων στην περιφέρεια με αύξηση της ζήτησης τους, κάτι το οποίο φαίνεται να μη συμβαίνει σε επίπεδο χώρας όπου ναι μεν υπάρχει μια πολύ μικρή αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων αυτών (1,61%), η οποία όμως συνοδεύεται με μια αρκετά μεγάλη μείωση (20,87%), του κύκλου εργασιών τους.

Συμπερασματικά μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι ο τομέας του Τουρισμού αποδεικνύεται ότι γνωρίζει ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον σε επίπεδο περιφέρειας, ενώ στους υπόλοιπους τρεις κλάδους (χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και υγεία), διαφαίνεται μια υπάρχουσα κρίση κυρίως όσον αφορά τη ζήτηση των υπηρεσιών αυτών. Τέλος διακρίνεται μια σαφής τάση προς τη ζήτηση περισσότερο εξειδικευμένων υπηρεσιών – κυρίως τεχνολογίας / πληροφορικής- οι οποίες παρουσιάζονται ισχυρές σε αριθμό και κύκλο εργασιών τόσο στον ν. Μαγνησίας όσο και στο σύνολο της Περιφέρειας (ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ. 2003).

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Νομαρχίας Μαγνησίας (Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης) οι αγρότες που εντάχθηκαν στο Πρόγραμμα «Νέοι Αγρότες» στο Νομό Μαγνησίας την περίοδο 1999 – 2006 είναι 484. Από αυτούς όπως βλέπουμε στον πίνακα 3.1 οι 20 (4,13%) ανήκουν στον οικισμό Στεφανοβικείου και οι 98 (20,24%) στον οικισμό Ζαγοράς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 Νέοι Αγρότες ανά Δήμο του Ν. Μαγνησίας που εντάχθηκαν στο Πρόγραμμα την περίοδο 1999 – 2006

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ %
ΖΑΓΟΡΑ	20,24
ΑΛΜΥΡΟΣ	13,43
ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ	8,26
ΒΕΛΕΣΤΙΝΟ	6,81
ΣΟΥΡΠΗ	6,40
Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΣ	5,17
ΠΤΕΛΕΟΣ	4,34
ΣΤΑΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ	4,13
ΜΗΛΙΕΣ	3,51
ΑΓΡΙΑ	3,31
ΛΕΧΩΝΙΑ	3,10
ΜΗΛΙΝΑ	2,89
ΡΙΖΟΜΥΛΟΣ	2,48
ΑΦΕΤΕΣ	2,27
ΣΕΣΚΛΟ	2,27
ΑΡΓΑΛΑΣΤΗ	2,27
ΒΟΛΟΣ	1,86
ΔΙΜΗΝΙ	1,45
ΠΟΡΤΑΡΙΑ	1,45
ΑΝΑΒΡΑ	1,24
ΚΑΝΑΛΙΑ	1,03
ΣΚΟΠΕΛΟΣ	0,83
ΣΚΙΑΘΟΣ	0,41
ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ	0,41
ΤΡΙΚΕΡΙ	0,41
ΣΥΝΟΛΟ	100

Πηγή: Νομαρχία Μαγνησίας (Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης)

Οι οικισμοί Στεφανοβίκειου και Ζαγοράς του Νομού Μαγνησίας

Ο Νομός παρουσιάζει μεγάλη ανομοιομορφία σε ό,τι αφορά τη γεωμορφολογία του και κατ' επέκταση και το παραγωγικό σύστημα. Για το λόγο αυτό επιλέξαμε δύο οικισμούς με διαφορετικά χαρακτηριστικά για να είναι δυνατή η σύγκριση μεταξύ τους. Το μεν Στεφανοβίκειο βρίσκεται σε πεδιάδα και χαρακτηρίζεται από το μεγάλο μέσο μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων (225 στρ/εκμ.). Το παραγωγικό σύστημα είναι προσανατολισμένο κατεξοχήν στην καλλιέργεια αροτραίων καλλιεργειών με κυρίαρχη την καλλιέργεια του βαμβακιού. Αντίθετα η Ζαγορά βρίσκεται σε ορεινή περιοχή και χαρακτηρίζεται από το μικρό μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (27,33 στρ/εκμ.) και το παραγωγικό σύστημα της είναι προσανατολισμένο στη δένδροκαλλιέργεια και πιο συγκεκριμένα στην παραγωγή μήλων.

Η έρευνα έγινε το Μάιο του 2007 και συμπληρώθηκαν 30 ερωτηματολόγια. Στον κάθε οικισμό συμπληρώθηκαν από 15 ερωτηματολόγια. Το υλικό της έρευνας συγκεντρώθηκε με προσωπικές συνεντεύξεις από αγρότες οι οποίοι είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα Νέοι Αγρότες.

ΖΑΓΟΡΑ

ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ

3.2 ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.2.1 ΗΛΙΚΙΑ

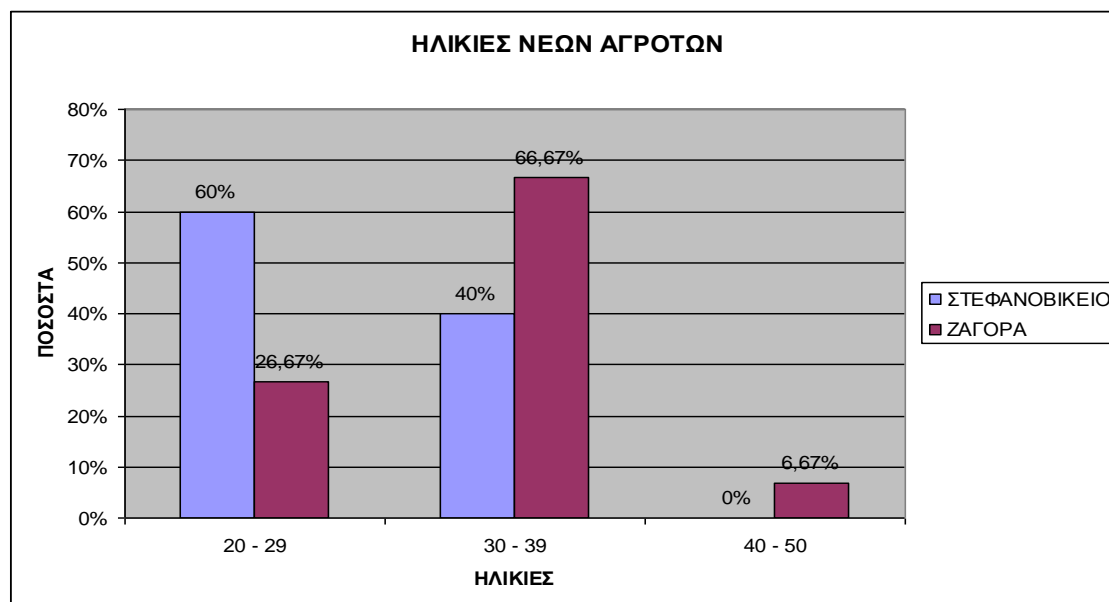
Η ηλικιακή σύνθεση των Νέων Αγροτών των δύο οικισμών είναι η εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 Ηλικίες των Νέων Αγροτών το έτος 2007

ΗΛΙΚΙΕΣ	ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ		ΖΑΓΟΡΑ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
20 - 29	9	60,00%	4	26,67%
30 - 39	6	40,00%	10	66,67%
40 - 50	0	0,00%	1	6,67%
ΣΥΝΟΛΟ	15	100,00%	15	100,00%

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Διάγραμμα 3.1

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Στον Πίνακα 3.2 παρατηρούμε ότι υπάρχει εμφανής ηλικιακή διαφορά μεταξύ των Νέων Αγροτών των δύο χωριών της έρευνάς μας. Το μεγαλύτερο ποσοστό (60%) των Νέων Αγροτών στο Στεφανοβίκειο είναι ηλικίας 20 – 29 ετών το έτος 2007 και το υπόλοιπο 40% είναι ηλικίας 30 – 39 ετών.

Όσον αφορά το χωριό της Ζαγοράς, από την έρευνά μας συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των Νέων Αγροτών (66,67%) είναι ηλικίας 30 – 39 ετών, το 26,67% είναι 20 – 29 ετών, ενώ μόλις ένα 6,67% αφορά ηλικίες άνω των 40 ετών.

3.2.2 ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

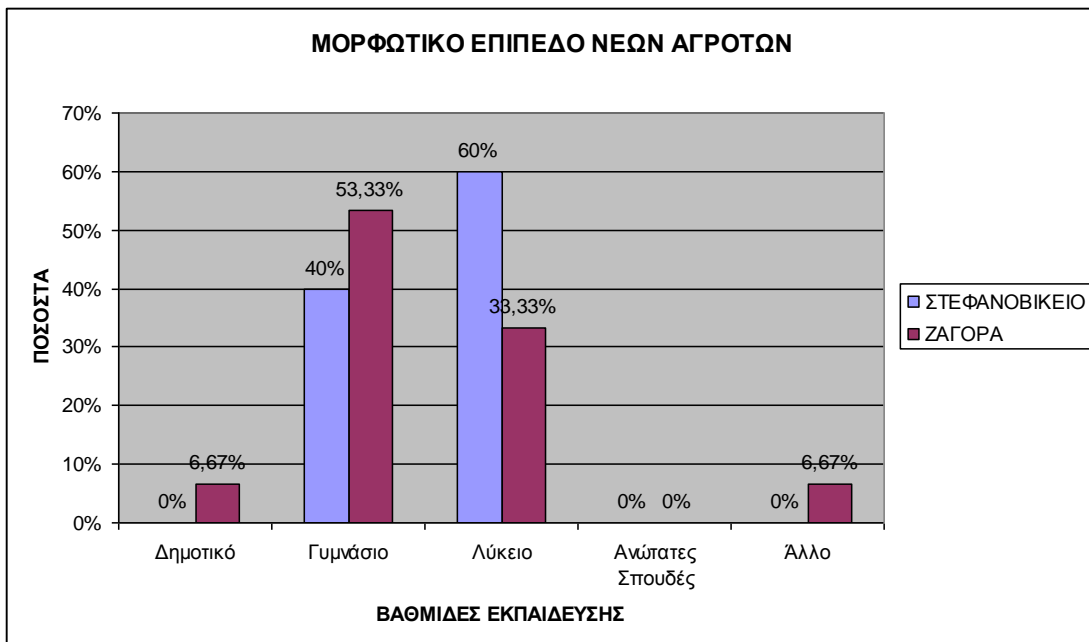
Σε ό,τι αφορά το μορφωτικό τους επίπεδο, παρατηρούμε από τον πίνακα 3.3, το 60% των Νέων Αγροτών στο Στεφανοβίκειο βρίσκεται σε επίπεδο λυκείου και το 40% σε επίπεδο γυμνασίου. Αντίθετα στην Ζαγορά το 53,33% είναι επιπέδου γυμνασίου και το 33,33% λυκείου, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό του 6,67% που έχει τελειώσει δημοτικό και 6,67% που έχει τελειώσει τεχνική σχολή. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι Νέοι αγρότες του Στεφανοβικείου έχουν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο από αυτούς της Ζαγοράς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 Μορφωτικό επίπεδο των Νέων Αγροτών

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ		ΖΑΓΟΡΑ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Δημοτικό	0	0%	1	6,67%
Γυμνάσιο	6	40%	8	53,33%
Λύκειο	9	60%	5	33,33%
Ανώτατες Σπουδές	0	0%	0	0%
Άλλο	0	0%	1	6,67%
ΣΥΝΟΛΟ	15	100%	15	100,00%

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Διάγραμμα 3.2

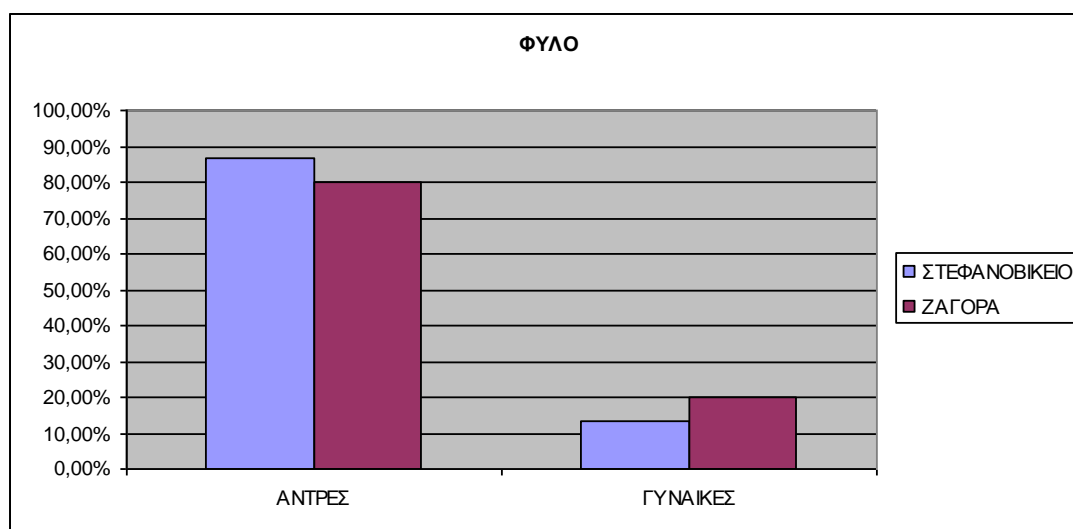
Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των αγροτών στο Στεφανοβίκειο έχουν μόρφωση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ενθαρρυντικό, διότι οι γεωργοί στις μέρες μας εργάζονται περισσότερο με το μυαλό παρά με τα χέρια. Ο γεωργός πλέον μελετάει συνθήκες και προϋποθέσεις, προβλέπει μελλοντικές ανάγκες και καταστάσεις και παρακολουθεί τις εξελίξεις της παραγωγής και της αγοράς των προϊόντων που παράγει σε τοπικό και διεθνή επίπεδο. Παρόλα αυτά βλέπουμε ότι κανείς τους δεν έχει επιστημονική γνώση, αφού δεν έχει τελειώσει κάποια σχολή ανώτατης εκπαίδευσης.

3.2.3 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Από τους 15 ερωτηθέντες Νέους Αγρότες στο Στεφανοβίκειο οι δύο είναι γυναίκες (13,33%) και οι 13 άνδρες (86,66%). Στην Ζαγορά από τους 15 οι τρεις είναι γυναίκες (20%) και οι 12 άνδρες (80%).

Διάγραμμα 3.3

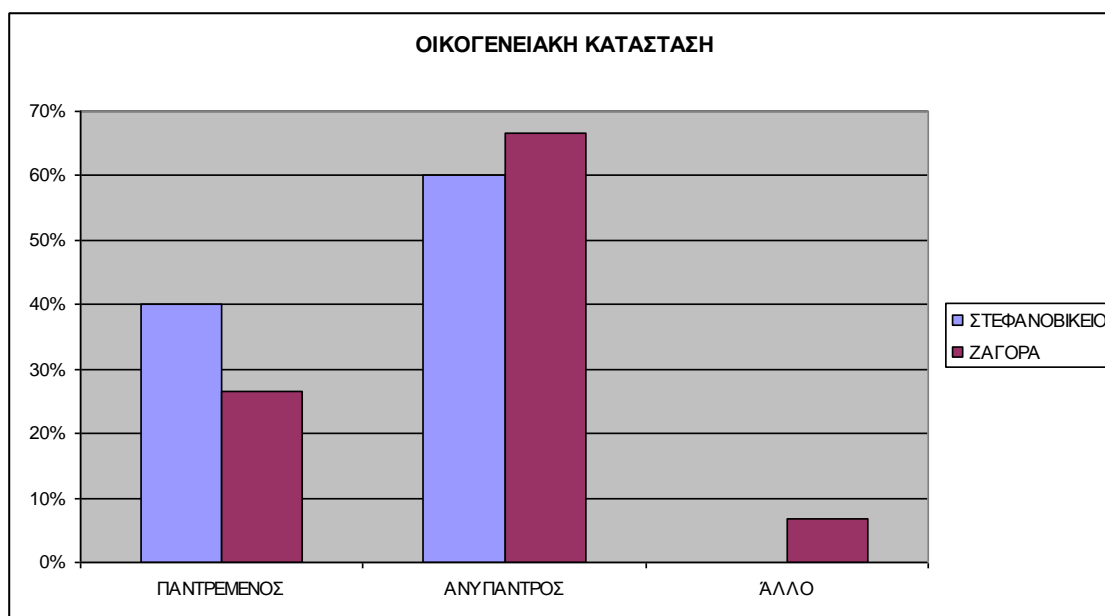

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Σύμφωνα με την έρευνα, στο Στεφανοβίκειο το 40% είναι παντρεμένοι (6 άτομα) και το 60% (9 άτομα) είναι ανύπαντροι. Στην Ζαγορά το 26,66% (4 άτομα) είναι παντρεμένοι, 66,66% (10 άτομα) είναι ανύπαντροι, ενώ το 6,66% που αντιστοιχεί σε ένα άτομο είναι διεζευγμένο.

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ανύπαντροι και στα δύο χωριά και αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως στην οικονομική κρίση που διέρχεται η χώρα μας τα τελευταία χρόνια και μεγαλώνει με τον χρόνο ή στο ότι οι νέοι τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με στατιστικές μελέτες παντρεύονται σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία.

Διάγραμμα 3.4

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

3.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

3.3.1 ΜΕΓΕΘΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ

Μελετώντας τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, παρατηρούμε στο Στεφανοβίκειο ότι το μέσο μέγεθος αυτών είναι 225 στρ/εκμετάλλευση, ενώ από την άλλη στην Ζαγορά το μέσο μέγεθος είναι 27,33 στρ/εκμετάλλευση. Διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια σημαντική διαφορά στο μέσο μέγεθος των δύο

οικισμών και αυτό οφείλεται στο ότι το Στεφανοβίκειο βρίσκεται σε πεδιάδα, ενώ η Ζαγορά σε ορεινή περιοχή.

Από τις εκτάσεις αυτές παρατηρούμε ότι σχεδόν όλες είναι αρδευόμενες και στο Στεφανοβίκειο και στην Ζαγορά, εκτός από ένα πολύ μικρό ποσοστό στην Ζαγορά που είναι μη αρδευόμενο.

Παρακολουθώντας τον παρακάτω πίνακα (3.4) βλέπουμε τις τεχνικές αρδεύσεως που χρησιμοποιούνται στα δύο αυτά μέρη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4 Τεχνικές άρδευσης

ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΡΔΕΥΣΗΣ	ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ		ΖΑΓΟΡΑ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Τεχνητή βροχή	11	73,33%	0	0,00%
Σταγόνες	14	93,33%	2	13,33%
Κατάκλυση	0	0%	11	73,33%
Άλλο	1	6,66%	3	20,00%

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Η επικρατέστερη τεχνική σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 3.4 στο Στεφανοβίκειο είναι οι σταγόνες με πολύ μικρή διαφορά από την τεχνητή βροχή, ενώ στην Ζαγορά επικρατέστερη είναι η κατάκλυση. Αυτό είναι λογικό λόγω του διαφορετικού είδους που καλλιεργείται σε κάθε περιοχή.

3.3.2 ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Οι καλλιέργειες με τις οποίες ασχολούνται οι Νέοι Αγρότες είναι ποικίλες και διαφέρουν στις δύο περιοχές εξαιτίας του διαφορετικού υψομέτρου και του διαφορετικού περιβάλλοντος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5 Καλλιέργειες Νέων Αγροτών

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ		ΖΑΓΟΡΑ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σιτάρι	13	86,66%	-	-
Βαμβάκι	15	100%	-	-
τριφύλλι	10	66,66%	-	-
Καλαμπόκι	2	13,33%	-	-
Αμύγδαλα	1	6,66%	-	-
Μήλα	-	-	15	100%
Κάστανα	-	-	2	13,33%
Ελιές	-	-	5	33,33%
Κεράσια	-	-	3	20%
Αχλάδια	-	-	3	20%

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Από τον πίνακα 3.5 παρατηρούμε, ότι στο Στεφανοβίκειο όλοι οι ερωτηθέντες ασχολούνται με την καλλιέργεια βαμβακιού και ένα μεγάλο ποσοστό με την καλλιέργεια σιταριού. Ακόμη παράγουν τριφύλλι, καλαμπόκι και αμύγδαλα. Αντίθετα στη Ζαγορά όλοι οι ερωτηθέντες ασχολούνται με την παραγωγή μήλων, ενώ παράγουν ακόμη ελιές, κεράσια και αχλάδια. Αξίζει να αναφερθεί ότι δεν βρέθηκε κανείς που να ασχολείται με την ζωική παραγωγή.

3.3.3 ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Στο μεν Στεφανοβίκειο όλοι οι παραγωγοί διαθέτουν τρακτέρ, ενώ στη Ζαγορά ούτε ένας δεν διαθέτει. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στο δύσβατο και ορεινό έδαφος της Ζαγοράς, σε αντίθεση με το πεδινό έδαφος του Στεφανοβικείου, που επιτρέπει τη χρήση τρακτέρ, αλλά και στο είδος των καλλιεργειών. Το σιτάρι, το βαμβάκι, το τριφύλλι κ.ά. που είναι αροτραίες καλλιέργειες, απαιτούν τη χρήση γεωργικού ελκυστήρα (τρακτέρ).

Από την έρευνα παρατηρούμε ότι οι γεωργικοί ελκυστήρες είναι διαφόρων ίππων και αυτό οφείλεται στην εργασία για την οποία προορίζονται καθώς και σε οικονομικούς παράγοντες.

Στον παρακάτω πίνακα (3.6) βλέπουμε τις κατηγορίες των ίππων και τα αντίστοιχα ποσοστά στην κάθε κατηγορία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6 Ιπποδύναμη γεωργικών ελκυστήρων

ΙΠΠΟΙ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
40-50	3	20%
51-60	-	-
61-70	1	6,66%
71-80	2	13,33%
81-90	1	6,66%
91-100	-	-
101-110	-	-
111<	8	53,33%

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό (53,33%) είναι μεγάλης ιπποδύναμης και ακολουθούν οι ελκυστήρες μικρής ιπποδύναμης (40-50) και μεσαίας (71-80).

Εκτός από τον γεωργικό ελκυστήρα, οι Νέοι Αγρότες διαθέτουν και άλλα μηχανήματα, όπως: άροτρο, φρέζα, χορτοκοπτικό, ψεκαστικό, καταστροφέα, δισκάροτρο, χορτοσυλλεκτικό, αλυσοπρίονο, μηχανή ραντίσματος κ.ά.

Όλα αυτά βοηθούν τους αγρότες να τελειώνουν πιο γρήγορα και ξεκούραστα τις εργασίες τους. Τέλος από την έρευνα θα δούμε ότι ανάλογα με την παραγωγική κατεύθυνση διαθέτουν και τα ανάλογα μηχανήματα.

3.3.4 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Οι περισσότεροι Νέοι Αγρότες πιστεύουν πως οι συνεταιρισμοί δεν προσφέρουν κάποια σημαντική βοήθεια.

Από την έρευνα μπορούμε να διακρίνουμε ότι στο Στεφανοβίκειο κανείς Νέος Αγρότης δεν ανήκει σε συνεταιρισμό. Ο λόγος είναι ότι ο συνεταιρισμός Στεφανοβικείου έκλεισε λόγω κάκιστης διαχείρισης, όπως δηλώνουν οι παραγωγοί της έρευνας. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο του Συνεταιρισμού, η αδικαιολόγητη αποχή της πλειοψηφίας των μελών του Συνεταιρισμού από τις δραστηριότητες (τροφήμα, φυτοφάρμακα, γεωργικά εφόδια κλπ.), αλλά και από τις εκδηλώσεις αυτού (γενικές συνελεύσεις κλπ.), είναι η εξήγηση των αποριών που είχαν προκύψει και οδήγησαν στο κλείσιμό του (Εφημερίδα Ταχυδρόμος 08/05/2007). Από την άλλη μέσα από συζήτηση με τους αγρότες της περιοχής βλέπουμε ότι οι απόψεις τους ως προς τα αίτια διαφέρουν και ως βασικό λόγο αποχής τους θεωρούν την έλλειψη εμπιστοσύνης προς τα πρόσωπα της διοίκησης την οποία κατηγορούν για κακοδιαχείριση.

Αντίθετα παρατηρούμε ότι στην Ζαγορά από τους 15 ερωτηθέντες μόνο ένας δεν ανήκει στον συνεταιρισμό. Οι υπηρεσίες που τους προσφέρει

σύμφωνα με τις απαντήσεις τους είναι η πώληση και η διακίνηση των προϊόντων τους και η βοήθεια σε φάρμακα και λιπάσματα.

Τέλος από τους 30 ερωτηθέντες οι τέσσερις απάντησαν ότι ανήκουν σε κάποιον άλλο σύλλογο, όπως σε γυναικείο ή ανθοκομικό συνεταιρισμό.

3.3.5 ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Φτάνοντας στο τέλος της μελέτης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα ερευνήσουμε τους τρόπους πώλησης των προϊόντων των Νέων Αγροτών. Οι τρόποι αυτοί διαφέρουν στα δύο χωριά της έρευνάς μας. Στο Στεφανοβίκειο όλοι οι Νέοι Αγρότες τα προϊόντα τους τα πουλάνε σε εμπόρους εκτός από ορισμένους που τα πουλάνε ακόμη και σε διάφορους λιανοπωλητές στα κοντινά χωριά και στο Βόλο, ενώ δύο ακόμη τα πουλούν μόνοι τους σε διάφορες λαϊκές αγορές στο νομό της Μαγνησίας. Αντίθετα, στη Ζαγορά από την έρευνα παρατηρούμε ότι από τους 15 ερωτηθέντες οι δεκατέσσερις τα διαθέτουν στον συνεταιρισμό, ενώ μόνο ένας τα πουλάει μόνος του.

3.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

3.4.1 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Σ' αυτή την ενότητα θα μελετήσουμε τα στοιχεία που προκύπτουν από την απασχόληση των Νέων Αγροτών στην γεωργική τους εκμετάλλευση. Στην ερώτηση ποιος είναι ο πραγματικός υπεύθυνος της γεωργικής εκμετάλλευσης, στο Στεφανοβίκειο το 66,66% απάντησε ότι είναι οι ίδιοι, ενώ το 33,33% ο πατέρας τους. Βλέπουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό θεωρεί τον πατέρα ως πραγματικό υπεύθυνο ίσως από σεβασμό ή επειδή τον διαδέχονται στην εκμετάλλευση του κτήματος, τους βοηθάει και τους δίνει συμβουλές ακόμη. Στη Ζαγορά απάντησε το 86,66% ότι είναι οι ίδιοι οι υπεύθυνοι ενώ το 13,33% όχι.

3.4.2 ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Στην ερώτηση πόσο από τον χρόνο τους αφιερώνουν στην γεωργική τους εκμετάλλευση, οι απαντήσεις είναι οι εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7 χρόνος απασχόλησης στην γεωργική εκμετάλλευση

ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΑΦΙΕΡΩΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΟ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΕΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΗ ΖΑΓΟΡΑ
100%	60%	40%
70%	13,33%	46,70%
50%	20%	13,33%
30%	-	-
<30%	6,66%	-
Σύνολο	100%	100%

Πηγή: ερωτηματολόγιο έρευνας

Στον πίνακα 3.7 παρατηρούμε, ότι στο Στεφανοβίκειο το 60% των ερωτηθέντων Νέων Αγροτών αφιερώνει όλο του τον χρόνο στην γεωργική εκμετάλλευση ενώ οι υπόλοιποι αφιερώνουν λιγότερο χρόνο. Αυτό κυρίως οφείλεται στο ότι ασχολούνται και με άλλα επαγγέλματα εκτός της γεωργίας.

Στη Ζαγορά, από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε, ότι το 40% αφιερώνει όλο του τον χρόνο στην γεωργική εκμετάλλευση ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά αφιερώνουν λιγότερο χρόνο. Στα μικρότερα ποσοστά παρατηρούμε ότι υπάρχει ένας αρκετά μεγάλος αριθμός Νέων Αγροτών και αυτό οφείλεται στο ότι ασχολούνται και με εξωγεωργικά επαγγέλματα για συμπληρωματικό εισόδημα.

Το 60%, στο σύνολο των δύο χωριών, των ερωτηθέντων Νέων Αγροτών πιστεύουν πως το εισόδημα που λαμβάνουν από την γεωργία είναι ικανοποιητικό για τον χρόνο και τον κόπο που καταβάλλουν. Οι περισσότεροι από αυτούς διαθέτουν μεγάλες εκμεταλλεύσεις. Το 40% αντιθέτως, των ερωτηθέντων, πιστεύουν ότι το εισόδημα τους δεν είναι ικανοποιητικό σε σχέση με την προσπάθεια που καταβάλλουν.

Το σύνολο των Νέων Αγροτών στα δύο αυτά χωριά, στην ερώτηση ποια άλλα μέλη της οικογένειας σας βοηθούν στις εργασίες, σχεδόν όλοι απάντησαν οι γονείς. Μόνο δύο ερωτηθέντες απάντησαν ότι τους βοηθάει η σύζυγος και τα παιδιά τους. Συμπεραίνουμε ότι οι Νέοι αγρότες κατάγονται από γεωργικές οικογένειες τις οποίες και διαδέχονται. Οι γονείς αφού πάρουν τις συντάξεις συνεχίζουν να απασχολούνται βοηθώντας τα παιδιά τους και δίνοντάς τους τις απαραίτητες γνώσεις που θα τους βοηθήσουν στο μέλλον.

Πολλές φορές όμως επειδή δεν αρκεί μόνο η βοήθεια αυτή, οι Νέοι Αγρότες απασχολούν και ξένους εργάτες. Αυτοί οι εργάτες στο μεγαλύτερο ποσοστό τους είναι αλλοδαποί και απασχολούνται για μερικά μεροκάματα, στις εποχές αυξημένης ανάγκης. Οι εργασίες στις οποίες βοηθούν είναι το σκάλισμα, το κουβάλημα, η συγκομιδή, το κλάδεμα, το αραίωμα κλπ

3.4.3 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΕ ΕΞΩΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Από την έρευνα παρατηρούμε, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό στο Στεφανοβίκειο (93,33%) δεν ασχολείται με κάποιο εξωγεωργικό επάγγελμα. Ωστόσο όλοι δήλωσαν ότι θα τους ενδιέφερε να ασχοληθούν και με άλλο επάγγελμα για να έχουν συμπληρωματικό εισόδημα. Όσον αφορά τους συζύγους όσων είναι παντρεμένοι, στην πλειοψηφία τους εργάζονται (83,33%).

Αντίθετα στην Ζαγορά το 20% των Νέων Αγροτών έχουν συμπληρωματική απασχόληση, ενώ το υπόλοιπο 80% όχι, αλλά θα το επιθυμούσαν για οικονομική βοήθεια. Η σύζυγος όλων εργάζεται.

Οι ευκαιρίες για εξωγεωργική απασχόληση είναι περιορισμένες στον αγροτικό χώρο, ωστόσο στη Ζαγορά είναι αναπτυσσόμενος ο τουρισμός, ο οποίος προσφέρει κάποιες θέσεις εργασίας στον τοπικό πληθυσμό.

3.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ»

3.5.1 ΕΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η χρονιά ένταξης των νέων στο Πρόγραμμα έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8 Χρονιά ένταξης στο πρόγραμμα

ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1995-1998	13,3%
1999-2000	26,6%
2001-2002	30,0%
2003-2004	13,3%
2005-2006	16,6%

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

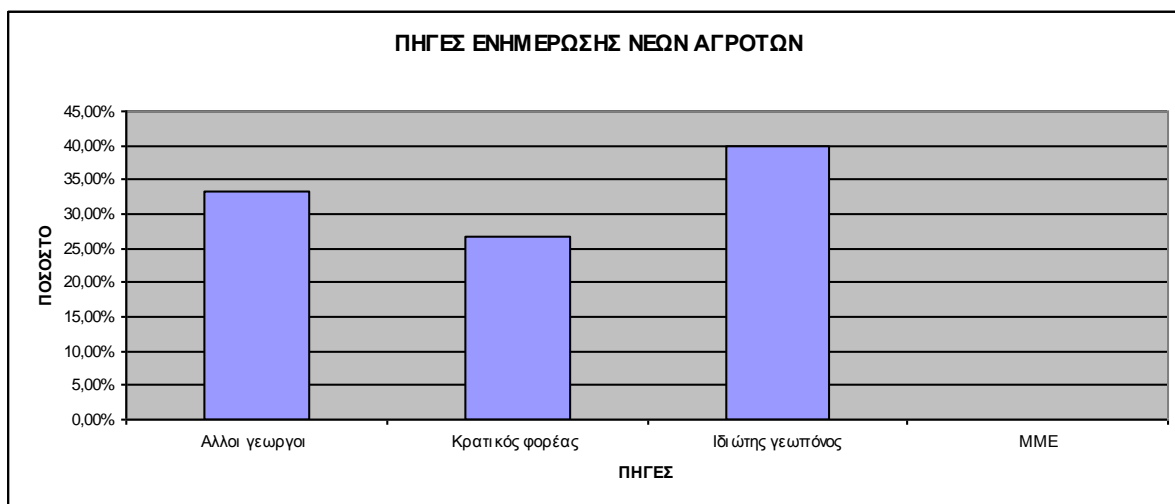
Παρατηρώντας τον πίνακα 3.8 βλέπουμε ότι το 59,9% των αγροτών έχει ενταχθεί από το 2001 και μετά, και οι υπόλοιποι ερωτηθέντες πριν το 2000. Με άλλα λόγια το 56,6% εντάχθηκαν την τριετία 1999-2002, γεγονός που οφείλεται τόσο στο αυξημένο ποσό του πριμ πρώτης εγκατάστασης, όσο και στο ότι το Πρόγραμμα άρχισε πλέον να γίνεται ευρύτερα γνωστό.

Οι νέοι αγρότες για το πρόγραμμα αυτό ενημερώθηκαν από διάφορες πηγές, οι οποίες είναι:

- Άλλους γεωργούς
- Από κρατικό φορέα
- Από ιδιώτη γεωπόνο
- Από ΜΜΕ

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρούμε τις πηγές ενημέρωσης με τα ποσοστά τους αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3.5

Πηγή: ερωτηματολόγιο έρευνας

Μελετώντας το διάγραμμα 3.5, παρατηρούμε ότι το σύνολο των Νέων Αγροτών στα δύο χωριά είχε μεγαλύτερη πηγή ενημέρωσης με ποσοστό 40% τους ιδιώτες γεωπόνους και ακολουθεί η ενημέρωση από άλλους

γεωργούς. Τέλος ο κρατικός φορέας παρείχε το μικρότερο ποσοστό σε σχέση με τους άλλους παράγοντες και αποτελεί αρνητικό στοιχείο.

3.5.2 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΙΜ ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Στην ερώτηση πώς αξιοποίησαν το πριμ πρώτης εγκατάστασης οι Νέοι Αγρότες στην πλειοψηφία τους, το 76,66%, το χρησιμοποίησε για επένδυση στην γεωργική εκμετάλλευση (αγορά εργαλείων και γεωργικού ελκυστήρα, κτιριακή εγκατάσταση κλπ.), το 13,33% για κατανάλωση και το 9,99% για να φτιάξει το σπίτι και για οτιδήποτε άλλο.

3.5.3 ΔΙΑΔΟΧΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Από τους ερωτηθέντες Νέους Αγρότες στο Στεφανοβίκειο και την Ζαγορά, όλοι έχουν διαδεχτεί την γεωργική εκμετάλλευση της οικογένειάς τους. Αυτό οφείλεται στο ότι γεννήθηκαν και συνεχίζουν να κατοικούν σε αγροτικές περιοχές, όπου ο κύριος τομέας απασχόλησης είναι η γεωργία και επομένως προέρχονται από αγροτικές οικογένειες. Όπως δηλώνουν χαρακτηριστικά, η ενασχόλησή τους με τη γεωργία είναι γι' αυτούς μονόδρομος ακόμα και χωρίς την ύπαρξη του προγράμματος αυτού.

3.5.4 ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Οι νέοι αγρότες αντιμετώπισαν αρκετές δυσκολίες για την μεγέθυνση της γεωργικής γης, άλλος σε μεγάλο βαθμό και άλλος σε μικρότερο, οι οποίες ήταν κυρίως οικονομικές. Αυτές είναι:

- Υψηλές τιμές των ενοικίων
- Υψηλές τιμές για αγορά γης
- Μη ικανοποιητικές τιμές στην πώληση των προϊόντων
- Ακριβά φυτοφάρμακα
- Μικροκαρπία
- Στις δενδροφυτεύσεις

Η δυσκολότερη είναι η αγορά γης, επειδή οι τιμές είναι υψηλές και έτσι αναγκάζονται να ενοικιάζουν γη από συγγενείς, γείτονες είτε από γεωργούς που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα της πρόωρης συνταξιοδότησης. Επίσης οι τιμές των φυτοφαρμάκων που βοηθούν στην προστασία των καλλιεργειών τους είναι πολύ υψηλές.

3.5.5 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Μετά την ένταξη των Νέων Αγροτών στο πρόγραμμα έγιναν αρκετές επενδύσεις. Μερικές από αυτές που έκαναν οι αγρότες του Στεφανοβικείου είναι:

- Αγορά αγροτικού αυτοκινήτου
- Αγορά διάφορων γεωργικών μηχανημάτων (φρέζα, άροτρο, χορτοκοπτικό, καρότσα κλπ.)

Το 60% των αγροτών αυτών δεν επιδοτήθηκαν για τις επενδύσεις αυτές, ενώ το 40% έχει επιδοτηθεί.

Στην Ζαγορά οι επενδύσεις που έκαναν οι αγρότες είναι:

- Αγορά δεξαμενής
- Φύτεμα και ανανέωση δένδρων
- Αγορά φυτωρίων
- Στήσιμο θερμοκηπίου
- Αγορά αγροτικού αυτοκινήτου
- Αγορά γεωργικών εργαλείων (φρέζα, αλυσοπρίονο)

Παρατηρούμε ότι οι επενδύσεις τους διαφέρουν εξαιτίας των διαφορετικών αναγκών κάθε περιοχής. Από τους ερωτηθέντες αγρότες της Ζαγοράς κανείς δεν επιδοτήθηκε.

3.5.6 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Το 66,66% στο σύνολο των Νέων Αγροτών στα δύο αυτά χωριά σκοπεύουν να κάνουν μελλοντικές αλλαγές στη γεωργική τους εκμετάλλευση. Αυτές οι αλλαγές αφορούν στην εισαγωγή νέων καλλιεργειών, την βιολογική καλλιέργεια και την αγορά κάποιων μηχανημάτων. Το σημαντικότερο είναι ότι όλοι οι ερωτηθέντες που απάντησαν θετικά στην ερώτηση, θέλουν να ασχοληθούν με την βιολογική καλλιέργεια.

Αντίθετα το 33,33% δεν σκοπεύουν κάποιες αλλαγές στο μέλλον, δηλώνοντας ότι είναι ικανοποιημένοι με τις σημερινές συνθήκες της γεωργικής τους εκμετάλλευσης.

Στην ερώτηση εάν είναι ικανοποιημένοι από την ένταξή τους στο πρόγραμμα, το 86,66% των Νέων Αγροτών στο Στεφανοβίκειο απάντησαν

θετικά, ενώ το 13,33% απάντησε αρνητικά. Στην Ζαγορά το 46,66% απάντησε θετικά ενώ το 53,33% αρνητικά.

Από τους 30 ερωτηθέντες Νέους Αγρότες, στην ερώτηση αν θα γινόταν αγρότες ακόμα και αν δεν υπήρχε το πρόγραμμα, το 93,33% απάντησε ναι και μόλις ένα 6,66% απάντησε αρνητικά. Η απάντηση αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η συμβολή του Προγράμματος στην παρακίνηση νέων ανθρώπων να ασχοληθούν με τη γεωργία είναι περιορισμένη, δεδομένου ότι οι περισσότεροι από αυτούς που εντάχθηκαν θα γίνονταν γεωργοί ανεξάρτητα από την ύπαρξη του Προγράμματος.

Αν στο μέλλον θα συνεχίσουν να είναι αγρότες και μετά την λήξη του προγράμματος, πάλι το 99,33% απάντησε θετικά, ενώ το 6,66% απάντησε αρνητικά. Στην ερώτηση αυτή οι περισσότεροι απάντησαν διστακτικά καθώς είναι αβέβαιοι ως προς την πορεία που θα ακολουθήσουν στο μέλλον. Αν και τους φαίνεται δύσκολο μετά από τόσο κόπο που κατέβαλαν να τα παρατήσουν και να ξεκινήσουν κάτι καινούργιο από την αρχή.

Τέλος στο σύνολο των Νέων Αγροτών των δύο χωριών, το 43,33% πιστεύει ότι τα κίνητρα του προγράμματος είναι ικανοποιητικά, ενώ το 56,66% όχι. Μερικά από τα επιπλέον κίνητρα που πιστεύουν ότι θα πρέπει να δοθούν είναι: μεγαλύτερες επιδοτήσεις, λιγότερα χρόνια δέσμευσης, περισσότερες επιδοτήσεις σε επενδύσεις, καλύτερη ενημέρωση για εναλλακτικές καλλιέργειες και αντιμετώπιση ασθενειών, έγκαιρες αποζημιώσεις από φυσικές καταστροφές κ.λ.π.

3.6 ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σκοπός των μαθημάτων αυτών είναι οι Νέοι αγρότες να ενημερωθούν όσο το δυνατόν καλύτερα σε θέματα φυτικής και ζωικής παραγωγής που τους αφορούν. Τα μαθήματα έγιναν από την Διεύθυνση Γεωργίας (ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ) του Νομού Μαγνησίας σε κέντρα εκπαίδευσης στο Βελεστίνο, στο Βόλο και την Ζαγορά. Στο σύνολο των δύο χωριών, το 60% απάντησε ότι θα παρακολουθούσε τα μαθήματα ακόμα και αν η εκπαίδευση δεν ήταν υποχρεωτική. Αυτό είναι θετικό, γιατί δείχνει ότι οι Νέοι Αγρότες έχουν όρεξη

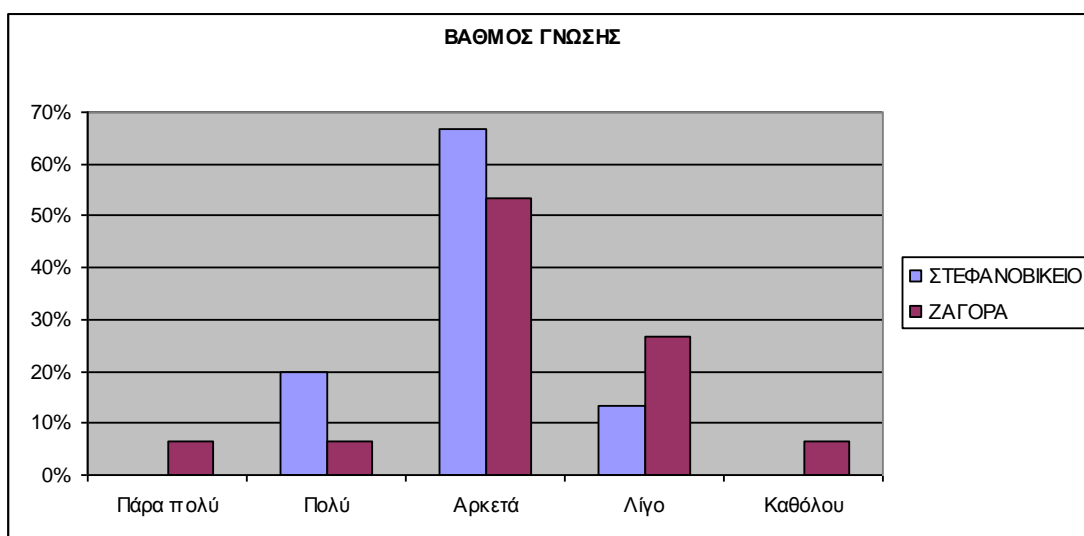
για να μάθουν νέα πράγματα σε θέματα καλλιέργειας, ώστε να καλυτερεύσουν τις καλλιεργητικές τους γνώσεις και να διευκολύνουν την ζωή τους γενικότερα.

Αντίθετα το 40% απάντησε αρνητικά. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι ασχολούνται χρόνια με την καλλιέργεια και πιστεύουν ότι τη γνωρίζουν ικανοποιητικά ή εμπιστεύονται περισσότερο τους γονείς τους, οι οποίοι είναι χρόνια αγρότες.

Τα μαθήματα που έγιναν αφορούσαν γενικά θέματα. Είχαν σαν θέμα, το βαμβάκι, σιτάρι, τεύτλα, ντομάτες, σταφύλια και για σχεδόν όλες τις καλλιέργειες. Ακόμη αφορούσαν την βιολογική καλλιέργεια, την φυτοπροστασία, λίπανση και πολλά άλλα ενδιαφέροντα θέματα.

Στο διάγραμμα 3.6 βλέπουμε κατά πόσο τους χρησίμευσαν οι γνώσεις που αποκόμισαν από τα μαθήματα.

Διάγραμμα 3.6

Πηγή: ερωτηματολόγια έρευνας

Στο διάγραμμα 3.6 παρατηρούμε ότι στην ερώτηση πόσο τους βοήθησε η γνώση που πήραν στην δουλειά τους, το 66,66% στο Στεφανοβίκειο και το 53,33% στην Ζαγορά των ερωτηθέντων Νέων Αγροτών απάντησαν «αρκετά». Οι Νέοι Αγρότες για να γίνουν καλύτεροι

επαγγελματίες και επιχειρηματίες θα θέλανε περισσότερη γεωργική εκπαίδευση σε θέματα όπως, περισσότερη πρακτική εκπαίδευση, τεχνική εκπαίδευση, εκπαίδευση εμπορίας της παραγωγής και αντιμετώπισης ασθενειών.

Όλοι οι αγρότες εμπιστεύονται γεωπόνους για να έχουν καλύτερα αποτελέσματα. Στη Ζαγορά Νέοι Αγρότες εμπιστεύονται περισσότερο τους γεωπόνους του τοπικού συνεταιρισμού και λιγότερο της Διεύθυνσης Γεωργίας. Αντίθετα στο Στεφανοβίκειο εμπιστεύονται περισσότερο τους ιδιώτες γεωπόνους γιατί τους θεωρούν πιο ενήμερους στα περισσότερα θέματα.

Για οτιδήποτε καινούριο συμβαίνει, οι Νέοι Αγρότες στο Στεφανοβίκειο ενημερώνονται περισσότερο από ιδιώτες γεωπόνους και από την Διεύθυνση Γεωργίας. Αντίθετα στην Ζαγορά από τον τοπικό τους συνεταιρισμό στον οποίο έχουν απόλυτη εμπιστοσύνη.

Στην ερώτηση για το πιο θα είναι το μέλλον της ελληνικής γεωργίας όλοι απάντησαν, ότι δεν υπάρχει προοπτική. Βλέπουμε όλες τις νέες γενιές να μην τους ενδιαφέρει η γεωργία σαν επάγγελμα εξαιτίας των δύσκολων συνθηκών εργασίας. Ακόμα και τώρα που τα ποσοστά της ανεργίας αυξάνονται μέρα με την μέρα η νεολαία που είναι και το μέλλον αυτής της χώρας προτιμά να σπουδάσει μία οποιαδήποτε επιστήμη και όταν τελειώσει να παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα άνεργη με την ελπίδα να βρει μια καλύτερη και ξεκούραστη εργασία με έναν σταθερό μισθό.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν το μέλλον της ελληνικής γεωργίας είτε θετικά είτε αρνητικά σύμφωνα με την με την άποψη των ερωτηθέντων είναι, με σειρά προτεραιότητας:

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση
- Το Κράτος
- Οι Συνεταιρισμοί
- Οι Παραγωγοί
- Και οι Καταναλωτές.

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της έρευνας, στην ερώτηση αν τα παιδιά τους θα ήθελαν να ασχοληθούν στο μέλλον με την γεωργία, το 86,66% απάντησε αρνητικά, επειδή πιστεύουν ότι το παιδιά τους αξίζουν ένα καλύτερο μέλλον και δεν θέλουν να περάσουν τις ίδιες δυσκολίες που πέρασαν και οι ίδιοι. Από την άλλη το 13,33% θα ήθελε τα παιδιά του να γίνουν αγρότες, για να συνεχίσουν την παράδοση της οικογένειας, να μην εγκαταλείψουν τον τόπο στο οποίο γεννήθηκαν και να αποδείξουν ότι υπάρχει μέλλον στην αγροτική οικογένεια. Συγκρίνοντας τα δύο χωριά, στο Στεφανοβίκειο που είναι καθαρά αγροτική περιοχή, οι νέοι αγρότες κατά 66,6% δήλωσαν πως δεν θα ήθελαν τα παιδιά τους να συνεχίσουν το γεωργικό επάγγελμα, ενώ αντίθετα στη Ζαγορά το 87,7% θα προτιμούσε να διαλέξουν τα παιδιά του διαφορετική απασχόληση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρόβλημα της γήρανσης των γεωργών, καθώς και η εγκατάλειψη της υπαίθρου, οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση στη δημιουργία ενός προγράμματος το οποίο με τα κίνητρά του θα εμπόδιζε αυτήν την εγκατάλειψη, αλλά και θα προσέλκυε νέο κόσμο προς την ύπαιθρο για να ασχοληθεί με την γεωργία. Ακόμα θα βελτίωνε την οικονομική κατάσταση και τις συνθήκες εργασίας των γεωργών και των οικογενειών τους.

Στην έρευνα αυτή μελετήσαμε την εφαρμογή του Προγράμματος στο Νομό Μαγνησίας και πιο συγκεκριμένα σε δύο οικισμούς του, το Στεφανοβίκειο και τη Ζαγορά.

Η μελέτη του προφίλ των Νέων Αγροτών της έρευνάς μας έδειξε ότι πρόκειται για νέους αντρικού φύλου στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, ανύπαντρους, που διαμένουν με τους γονείς τους, μεσαίου μορφωτικού επιπέδου στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), που όλοι τους έχουν διαδεχθεί την οικογενειακή γεωργική εκμετάλλευση.

Μεταξύ των γεωργών των δύο οικισμών διαπιστώσαμε αρκετές ομοιότητες, αλλά και σημαντικές διαφορές. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, στο μεν Στεφανοβίκειο οι γεωργοί είναι πολύ νέοι (20 έως 30 ετών), ενώ στη Ζαγορά λίγο μεγαλύτεροι (30 έως 40 ετών).

Ως προς το φύλο των Νέων Αγροτών παρατηρούμε ότι και στους δύο οικισμούς η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι άντρες. Βλέπουμε ότι το γεωργικό επάγγελμα παραμένει αντρικό. Η ένταξη των γυναικών στο πρόγραμμα αυτό έγινε περισσότερο λόγω διαδοχής της οικογενειακής εκμετάλλευσης. Γι' αυτό τον λόγο δεν είναι και οι πραγματικά υπεύθυνες για τις εκμεταλλεύσεις τους.

Ακόμα ένα σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι στο Στεφανοβίκειο το σύνολο των Νέων Αγροτών και στη Ζαγορά η πλειοψηφία, είναι μορφωτικού επιπέδου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έτσι ξεπερνάει το μέσο επίπεδο μόρφωσης των Ελλήνων γεωργών που είναι της πρωτοβάθμιας. Το στοιχείο αυτό είναι θετικό, διότι ο σύγχρονος αγρότης

πρέπει να προσαρμόζεται πιο εύκολα στη νέα τεχνολογία, να προβλέπει μελλοντικές καταστάσεις και γενικότερα να είναι πιο επαγγελματίας.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (περίπου 60%) απάντησε ικανοποιημένο από το εισόδημα που λαμβάνει από την γεωργία. Όπως είδαμε και παραπάνω, το γεγονός ότι η γεωργική εκμετάλλευση στην Ελλάδα είναι πολυτεμαχισμένη, καθώς ότι οι αγρότες επιμένουν, παρόλο που έχουν μικρές εκμεταλλεύσεις, να κινούνται ανεξάρτητα, δεν επιτρέπει την αύξηση των εισοδημάτων τους. Τρανό παράδειγμα αποτελεί η κοινότητα Στεφανοβικείου στην οποία υπάρχει παντελής έλλειψη βοήθειας από το συνεταιρισμό.

Όσον αφορά το εργατικό δυναμικό, όλοι είναι αλλοδαποί οι οποίοι βοηθούν τον αγρότη στις διάφορες εργασίες κυρίως τις εποχές αυξημένης ζήτησης για μερικά μεροκάματα. Οι εργασίες στις οποίες απασχολούνται είναι η συγκομιδή, το κλάδεμα, το κουβάλημα κ.ά. Η πιο σημαντική βοήθεια όμως είναι αυτή των γονέων, διότι αυτοί είναι που πονάνε περισσότερο την γεωργική εκμετάλλευση αφού την νιώθουν ακόμα δική τους. Μπορούν και συμβουλεύουν το παιδί τους γιατί νοιάζονται για το συμφέρον του.

Το πριμ πρώτης εγκατάστασης, οι Νέοι Αγρότες το χρησιμοποίησαν για διάφορες ανάγκες. Το μεγαλύτερο ποσοστό με 76,66% το χρησιμοποίησε για επενδύσεις στη γεωργική εκμετάλλευση. Η συνηθέστερη επένδυση είναι η αγορά τρακτέρ, που είναι και από τις πιο σημαντικές και η αγορά αγροτικού αυτοκινήτου.

Οι περισσότεροι Νέοι Αγρότες προγραμματίζουν να κάνουν στο μέλλον αλλαγές στη γεωργική τους εκμετάλλευση, που αφορούν είτε επενδύσεις είτε αλλαγές στις καλλιέργειες. Αρκετοί θέλουν να ασχοληθούν με την βιολογική καλλιέργεια.

Παρατηρούμε ότι στο σύνολο τους έχουν διαδεχθεί την οικογένειά τους και ως εκ τούτου οι περισσότεροι θα ακολουθούσαν το γεωργικό επάγγελμα, ανεξάρτητα από την ύπαρξη του Προγράμματος.

Η άποψή τους για το μέλλον της ελληνικής γεωργίας είναι πολύ αρνητική. Αυτό δείχνει ότι όσο κι αν τους έχει βοηθήσει το Πρόγραμμα τα

προβλήματα της ελληνικής γεωργίας είναι βαθύτερα και απαιτούν πολύ δραστικές λύσεις για να επιλυθούν.

Με βάση την έρευνα μας λοιπόν μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι Νέοι Αγρότες του Ν. Μαγνησίας. Στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι άντρες και διαμένουν ακόμα με τους γονείς τους. Οι περισσότεροι έχουν τελειώσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αλλά δεν έχουν συνεχίσει να πάρουν κάποιο δίπλωμα ανωτάτων σπουδών και έχουν διαδεχθεί την γεωργική εκμετάλλευση από την οικογένειά τους.

Στο μεν Στεφανοβίκειο, παρατηρούμε ότι το μέσο μέγεθος μιας γεωργικής εκμετάλλευσης είναι 225 στρ./ εκμετάλλευση και η άρδευση της γίνεται με την μέθοδο της τεχνητής βροχής και τις σταγόνες. Τα βασικότερα καλλιεργούμενα είδη είναι το σιτάρι, το βαμβάκι, το τριφύλλι, το καλαμπόκι και τα αμύγδαλα. Οι Νέοι αγρότες αφιερώνουν, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, όλο τους το χρόνο στην εκμετάλλευση, αφού δεν απασχολούνται σε κάποια άλλη εργασία.

Στη δε Ζαγορά, το μέσο μέγεθος της γεωργικής εκμετάλλευσης είναι 27,33 στρ./ εκμετάλλευση και χρησιμοποιούν την μέθοδο της κατάκλυσης για την άρδυσή της. Καλλιεργούν μήλα, ελιές, κάστανα και κεράσια. Οι νέοι αγρότες στην Ζαγορά δεν αφιερώνουν όλο τους τον χρόνο στην εκμετάλλευση, γιατί απασχολούνται και σε άλλες εργασίες για μερικές μέρες του χρόνου.

Συμπεραίνουμε πολλές διαφορές στους δύο αυτούς οικισμούς εξαιτίας των διαφορετικών κλιματολογικών διαφορών, επειδή ο ένας βρίσκεται σε πεδινή (Στεφανοβίκειο) και ο άλλος σε ορεινή περιοχή (Ζαγορά). Το πεδινό έδαφος της Μαγνησίας και το άφθονο νερό συντελούν στην πλούσια παραγωγή σιτηρών, ενώ το δύσβατο και ανηφορικό έδαφος του πηλίου κάνει πιο δύσκολη την οποιαδήποτε παραγωγή. Ακόμη η Ζαγορά επειδή είναι τουριστική περιοχή επιτρέπει στους κατοίκους της να ασχολούνται και με άλλες εργασίες και τους προσφέρει επιπλέον εισόδημα εκτός του γεωργικού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οικονόμου Δ., 2003, *Οριστική Έκθεση Ενδιάμεσης Αξιολόγησης ΠΕΠ Θεσσαλίας 2000-2006, Περιφέρεια Θεσσαλίας-Υποδομή ΑΕ, Λάρισα.*

Ε. Παναγιώτου, Α. Σέμος, Χ. Καραφύλλης, 2004, *Η Ελληνική Γεωργία και Ύπαιθρος στη Διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, «Νέες Προκλήσεις και Προσανατολισμοί», Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου Αγροτικής Οικονομίας, Θεσσαλονίκη.*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (2004), *Περιφερειακό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης (ΠΣΣΑ) Θεσσαλίας 2007-2014, Λάρισα*

www. Magnesia.gr, ημερομηνία πρόσβασης 16/06/2007

www. Minagric.gr, ημερομηνία πρόσβασης 20/06/2007 – 05/07/2007

www.statistics.gr , ημερομηνία πρόσβασης 10/07/2007